TILL

ÅHÖRANDE AF DET OFFENTLIGA FÖREDRAG

HVARMED PROFESSORN I MATEMATIK

FILOSOFIE DOKTORN

EDUARD RUDOLF NEOVIUS

KOMMER ATT TILLTRÄDA SITT EMBETE

DEN 26 JANUARI 1884, KL. 11 F. M.

INBJUDAS

VETENSKAPERNAS GYNNARE, IDKARE OCH VÄNNER

VÖRDSAMT AF

FYSISK-MATEMATISKA SEKTIONENS

DEKANUS.

HELSINGFORS, 1884.

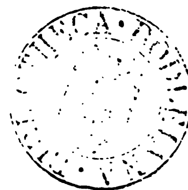
2.2

KRITISK GRANSKNING

AF

MOSSORNA UTI

DILLENII HISTORIA MUSCORUM.

PROGRAM

AF

S. O. LINDBERG.

HELSINGFORS,
J. C. FRENCKELL & SON, 1883.

Det är sjelffallet att under botanikens äldsta tider de högre växterna nästan uteslutande togo forskarnes tid i anspråk, så att af de lägre endast sådana blefvo uppmärksammade som antingen praktisk erfarenhet visat vara i ena eller andra hänseendet nyttiga för menskan eller ock genast föllo i ögonen genom sin storlek, egendomliga form och färg eller den ymnighet i hvilken de uppträdde. Detta bevisas vid första blicken i något af de temligen talrika, ofta illustrerade arbetena före midten af det sjuttonde århundradet. Sedan fröväxterna blifvit efter den tidens sed nödtorftigt utredda, började man vända sin uppmärksamhet äfven på de oansenliga mossorna och cellväxterna, hvilket studium egentligen utgick från England, ett land som genom sitt fuktiga öklimat ännu i dag är rikt på dylika plantor, trots kulturen under de begge senaste seklerna lagt under plogen de flesta af de sumpmarker och hedar som öfverflödade på i fråga varande sporväxter*).

Att noggrannare än förut undersöka och beskrifva sitt fosterlands kryptogamer började först den högeligen geniale och mångsidige John Wray eller, såsom han efter år 1669 skref sig, Ray

*) Vi skulle kunna anföra åtskilliga i bref till oss ställda och rätt märkvärdiga eremiader från Britanniens förnämste mossforskare öfver det utrotningskrig som isynnerhet genom den rationela skogsskötseln, åkerbruket och boskapsskötseln omedvetet föres mot landets sällsyntaste mossor, oberäknadt kampen för tillvaron mellan dessa sjelfva, hvarigenom särskildt de flesta hvit- och andra kärrmossor hota att i en snar framtid försvinna eller redan fullständigt utrotats. Exempel härpå kunde lika väl anföras från vårt eget land som från England eller andra stora kulturstater, men, då frågan är vidlyftig och i sina enskildheter till stor del outredd, lemnas hon till ett annat tillfälle såsom i hög grad förtjent af sitt eget kapitel. Det kan ju ej hjelpas att den svagare får vika för den starkare, huru beklagligt detta än mången gång är.

(Rajus), son af en fattig hofsmed i Essex och som efter afslutade studier inträdde i det andliga ståndet samt dog år 1705 öfver 76 år gammal. Frukterna af detta sitt förstlingsstudium nedlade han i *Catalogus plantarum circa Cantabrigiam nascentium* (1660), *Catalogus plantarum Angliæ et insularum adjacentium* (1670), *Methodus plantarum nova* (1682), *Historia plantarum* 1 (1686) och 2 (1688), samt i sin *Synopsis methodica stirpium britannicarum* (första upplagan: 1690, den andra 1696). Under senare år, då han sjelf icke för sin omfattande verksamhet på botanikens, zoologins, filologins och teologins områden, inom hvilka alla hans ovanliga snille, beläsenhet och skarpsinne städse gjorde sig gällande, kunde medhinna alla detaljer, ersattes denna brist genom den ifver och framgång med hvilken han personligen eller medelbart eggade andra till att fortsätta på den af honom brutna banan. Så finna vi ock samtidigt uppstå en mängd minnesvärde män, hvilka med vaket sinne och skärpt blick sysslade med de dittills förbisedda sporväxterna. Bland dem må särskildt nämnas följande: J. Bobart (sonen), apotekaren S. Dale, författare af *Pharmacologia seu manuductio ad materiam medicam* (1693), det på sin tid erkändt bästa arbete i sitt slag, E. Llhwyd (eller Lloyd), apotekaren J. Petiver, doktor L. Plukenet, d:r R. Richardson, T. Robinson, doktor W. Sherard, under några år konsul i Smyrna, en verklig entusiast för naturvetenskapernas framsteg och en oegennyttig vän till deras idkare, W. Vernon, samt isynnerhet apotekaren i London S. Doody, som gjorde de talrikaste fynden bland kryptogamerna och i deras kännedom ovedersägligen saknade sin like.

Den impuls Ray gifvit åt botanikens studium utbredde sina välgörande verkningar öfver till Europas fastland, så att isynnerhet i Tyskland, Frankrike och Italien forskare uppstodo som med kraft och hängifvenhet egnade sig åt undersökningen af sina respektive länders flora, äfven af deras lägre alster. Flere af desse skapade sig genom sina vigtiga upptäckter ett namn som aldrig skall utplånas från vetenskapens häfder. Af dem äro dock inom sporväxternas vida verld de mest framstående Johan Jacob Dillenius, Sébastien Vaillant och

Petrus Antonius Micheli. Den siste var de begge andre vida öfverlägsen i begåfning, klar framställning och skarp systematisk blick, i det han använde sin tids optiska hjelpmedel för att på det noggrannaste sätt utforska sagda växters organbildning, företrädesvis lefvermossornas fortplantningsdelar, hvarmed dittils ingen egentligen befattat sig, samt lyckades härigenom vida bättre att indela dem i slägten, arterna deremot fästade han sig i det hela taget mindre vid, hvilket framgår af de knapphändiga, ehuru väl affattade diagnoser och upplysningar han gifver dem i sitt epokgörande verk: *Nova plantarum genera* (1729), med andra ord han frågade mindre efter det hvari Vaillant (se hans ypperliga *Botanicon parisiense*: 1723, hvars särdeles fint utförda och naturtrogna figurer både öfver blad- och lefvermossor skulle hunna täfla med de flesta nutida) och Dillenius ådagalade sin stora förmåga. Men då Dillenii hufvudverk utgör föremålet för denna afhandling, torde vara skäl att, innan detsamma kritiskt genomgås, en kortfattad framställning af hans lif och vetenskapliga verksamhet gifves läsaren.

J. J. Dillenius*) föddes 1687 (månad och dag äro dess värre okända) i Darmstadt samt erhöll sin egentliga bildning vid universitetet i Giessen, hvarest samtidigt med honom tvänne hans anförvandter voro anställde, den ena såsom professor i medicin och dekanus vid medicinska fakulteten, den andre i egenskap af stadsläkare. Redan vid unga år rönte han utmärkelsen att väljas till ledamot af *Academia cæsareo-leopoldina carolina naturæ curiosorum,* till hvars *Ephemerides* han bidrog med åtskilliga värderika uppsatser; skiljd uppmärksamhet måste fästas vid de begge meddelanden under den gemensamma titeln af: *De plantarum propagatione maxime capillarium et muscorum* (Ephem. cent. 5 och 6, sidd. 45—95: 1717), i hvilka han beskrifver och afbildar frukten med omgifvande organer

*) I ett bref af 1727 säger Dillenius: „Jag ämnade en gång ändra mitt namn till Dillen, emedan detta är kortare och mina förfäder använde detsamma, en af dem skref till och med blott Dill. Men, då mitt och min faders namn många gånger tryckts Dillenius, afstod jag från alla ändringar.“

hos de mossor som numera kallas *Polytrichum juniperinum, Radula complanata* och *Frullania tamarisci,* ehuru, det måste medgifvas, skildringen icke är så enkel och redig som önskligt vore samt sålunda icke jemförbar med MICHELI's mästerliga och kortfattade utläggningar af likartade undersökningar. Året derefter utgaf han *Catalogus plantarum circa Gissam sponte nascentium* (med ett supplement af år 1719), hvari han indelar mossorna i 8 skiljda genera: *Mnion, Lichen, Lichenastrum, Hypnum, Polytrichum, Bryum, Sphagnum* och *Selago* (senare *Fontinalis*), slägten som naturligtvis befunnits i hög grad kollektiva. Såsom ett talande bevis för huru mossornas kännedom redan vid denna tid skridit framåt må nämnas att i C. BAUHINI *Pinax* (1623) upptagas vid lag 40 arter, i första upplagan af RAY's *Synopsis* omkring 50 (dock blott engelska), men i den andra, sex år senare, redan 116, då nu åter DILLENIUS i sagda verk förtecknar endast från Giessen och dess omgifningar ej mindre än 137, af hvilka 94 beskrifvas såsom nya. I fråga varande *Catalogus* spridde DILLENII rykte i vida kretsar, i följd hvaraf WILLIAM SHERARD, sjelf en ovanligt kunnig och intresserad kryptogamkännare, under sin resa på kontinenten år 1721 gjorde hans personliga bekantskap och förmådde honom åtfölja sig till England samt för alltid dit öfverflytta sina penater, hvilket ock skedde i Augusti samma år, hvarefter han lefde hufvudsakligen hos de begge rike bröderne SHERARD, af hvilka WILLIAM dog år 1728, sedan han till Oxford's akademi testamenterat tretusende pund, för att med räntan deraf aflöna en botanisk professur, tillika uttryckande sin lifliga önskan att DILLENIUS måtte utan vidare erhålla tjensten, en önskan som af universitetets styrelse genast med all beredvillighet bifölls. DILLENIUS flyttade samma år in i den vackra botaniska trädgården i Oxford, som blifvit inrättad redan år 1632 genom ett legat af lord DANBY och allt ifrån sin första anläggning med nit och omsorg vårdats af de begge BOBART, far och son (ehuru den senares dödsår ej är kändt; blott så mycket vet man med säkerhet att BOBART *jun.* lefde ännu år 1715), för att aldrig mer lemna densamma. Andra upplagan af RAY's *Synopsis* hade re-

dan länge varit utsåld, hvarför DILLENIUS åtog sig utgifvandet af en ny, som utkom år 1724 och till fullo visar utgifvarens grundliga förtrolighet med sitt ämne, flit, lärdom och förmåga att skilja naturens olika alster från hvarandra; mossorna här utgöra ett antal af 140, deraf 27 nya, sedan icke få i den andra upplagan vid närmare granskning befunnits vara blott former, ej sjelfständiga arter. Åtta år senare publicerade han det dyrbara praktverket *Hortus elthamensis*, en beskrifning öfver alla de växter som odlades i den storartade trädgården på JACOB SHERARDS gods Eltham i Kentshire och om hvilket verk LINNÉ säger: *„est opus botanicum quo absolutius mundus non vidit“;* hvad som specielt talar för de 324 foliitaflornas utförande är att den alltid noggranne DILLENIUS sjelf ritat och graverat dem alla. År 1736 mottog han ett besök af LINNÉ, som dock aldrig förmådde öfvertyga honom om sexualsystemets företräde framför RAY's, vid hvilket DILLENIUS ända till sin lefnads slut envist fasthängde, ehuru han härigenom röjde sin brist på systematisk blick och uppfattning. Det oaktadt hyste LINNÉ den största aktning för hans förtjenster om botaniken, såsom synes af yttrandet: *„in Anglia nullus est, qui genera curet et intelligat, præterquam Dillenius.“* Dennes högsta syfte var likväl att lemna åt efterverlden ett verk som omfattade alla på den tiden inom Europa eller andra verldsdelar upptäckta *„Musci“*, ett verk hvilket han aldrig lemnade ur sigte, ej ens då han sysselsatte sig med helt andra växtgrupper. Detta sitt lifsmål lyckades han förverkliga genom att år 1741 åt de lärde öfverlemna sin *Historia muscorum*; deraf utgåfvos blott 250 exemplar, så att originalupplagan numera är ganska sällsynt. Sällan har ett arbete sett dagen, som blifvit med sådan ytterlig omsorgsfullhet, flit, lärdom och fullständighet utarbetadt, så att med all rätt säger SPRENGEL derom i sin *Historia rei herbariæ*, 2, sid. 222 (1808): *„per sæcula huic operi æquale humanum ingenium non exhibebit“*; allt nog, man måste datera mosskunskapen egentligen från den dag, då detta verk, ett i sanning *opus æternum et immortale,* utkom, emedan det i sig upptager allt dittils kända, hvarjämte hvarje form så noga af honom sjelf beskrefs, afri-

tades och graverades i koppar att man vanligen ej behöfver tveka hvilken art man har framför sig; dock, hvad lefvermossorna angår, skulle vi anse oss begå en stor orättvisa, derest vi icke satte MICHELI's ofvan omtalade arbete ännu högre, såsom indelande dem i vida naturligare slägten och sektioner, äfvensom ock deras generationsorganer äro deri bättre undersökta, uppfattade och skildrade. Efter år 1741 fattade han planen att utgifva ett motsvarande verk öfver svamparne, hvartill han under lång tid samlat ett väldigt material, men dettas fulländning fick han aldrig upplefva, i det han den 2 april 1747 afsomnade i sitt sextionde lefnadsår.

I honom se vi ett lysande exempel på hvad glödande intresse, järnflit, ihärdighet och arbetsförmåga kunna tillsammans uträtta, äfven då man icke är begåfvad med utomordentliga själsanlag.

Historia muscorum utgöres af en volum i qvart med 576 sidor och 85 taflor. På den tiden togs begreppet: „*Muscus*", i strid med naturen sjelf, alldeles för vidsträckt och det har varit först vårt eget århundrade förbehållet att stadigvarande fastställa detsamma. Derför äro ock i detta kardinalarbete afhandlade ej allenast lefver-, hvit- och bladmossor, utan derjämte alger (blott de trinda och trådformiga äfvensom Ulvacéer) och lafvar samt åtskilliga ormbunkar [*Pilularia, Isoëtes, Selaginella, Psilotum**), *Lycopodium* och *Azolla***), men ingen Polypodiacé], ja t. o. m. en fröväxt: *Subularia* med talrika fastsit-

*) För märkvärdighetens skull vilja vi meddela att sedan åtskilliga år i ett par af varmrummen här i universitetets botaniska trädgård finnes *Psilotum triquetrum* i flera blomkrukor, utan att det varit oss möjligt utreda hvarifrån växten kommit. Vi undrade först hvad det var för ena besynnerliga blåbärsbuskar som behagat innästla sig, men på närmare håll sågo vi straxt hvilken växten var. Han blir ända till 6—7 tum hög, men bär aldrig frukt. Dess förekomst är desto mera oförklarlig som, oss veterligen, denne ormbunke ännu aldrig blifvit i någon trädgård odlad, åtminstone ej i någon af oss känd, ej heller finnes han omnämnd i någon oss tillgänglig katalog.

**) *Muscus squamosus aquaticus elegantissimus* p. 335, n. 72, tab. 43, fig. 72: *Azolla filiculoides* LAM. från Peru (FEUILLÉE).

tande *Hydra*-hus. Af alla dessa vilja vi naturligtvis befatta oss med blott de verkliga mossorna.

Slägtena äro så noggrannt sig göra lät begränsade, ehuru i hög grad artificiela, hvilket isynnerhet gäller det mångskiftande *Mnium*, som onekligen är det sämst karaktäriserade af dem alla. Arterna åter äro nästan utan undantag väl utredda, i det de äro försedda först med en klar denomination (eller definition, om man så vill kalla den), derefter följer en uttömmande beskrifning, innehållande förklaring öfver de lemnade analyserna på taflorna, hvarjämte artens olika former behandlas, omedelbart derpå kommer en redogörelse öfver hemland, ståndort, förekomstsätt och tiden då frukten är som bäst mogen, straxt derefter vidtager en ytterst omsorgsfullt och fullständigt utarbetad synonymlista, kronologiskt ordnad, samt till sist särskilda anmärkningar jämte artens nytta och användning i det dagliga lifvet, derest någon sådan är författaren bekant. Arbetet afslutas med ett det fullständigaste register öfver arternas synonymer man någonsin kan få se.

De deri befintliga arterna hafva blifvit bestämda dels i åtskilliga floror och systematiska arbeten, dels i särskilda uppsatser*), men,

---

*) 1. P. D. GISEKE, *Index Linnæanus in Joannis Jacobi Dillenii Historiam muscorum* (1779). — Alla i sagda arbete lemnade figurer uppräknade, men endast delvis bestämda.

2. D. TURNER, *Remarks upon the Dillenian Herbarium:* Transactions of the Linnean Society, 7, pp. 101—115 (1804). — Blott på sidd. 112—114 anmärkningar rörande några få bladmossor.

3. FR. WEBER, *Jetzige Namen der in Dillens Historia muscorum abgebildeten Laubmoose:* FR. WEBER und D. M. H. MOHR, Beiträge zur Naturkunde, 2, pp. 390—400 (1810). — Hvit- och bladmossorna.

4. K. SPRENGEL, *Geschichte der Botanik,* 2, pp. 169—171 (1818). — Uppräkning af DILLENII nya arter.

5. G. A. W. ARNOTT and W. J. HOOKER, *List of Mosses in the Dillenian Herbarium:* HOOKER, the Journal of Botany, 1, pp. 88—97 (1834). — Hvit- och bladmossorna äro här fullständigt genomgångna, hvarjämte åtskilliga anmärkningar öfver herbariets exemplar vidfogas.

6. C. MÜLLER, *Index synonymorum Dillenii:* ejusdem auctoris Synopsis muscorum frondosorum omnium hucusque cognitorum, 2, fasc. 9 et 10, pp. 767—770 (1851). — Här afhandlas uteslutande hvit- och bladmossorna.

7. S. O. LINDBERG, *»Historiæ muscorum“ hepaticæ, secundum specimina, in herbario Dillenii nunc asservata, determinatæ:* Notiser ur Sällskapets pro Fauna el Flora fennica Förhandlingar, 13, pp. 353—356 (1874). — En naken förteckning med de nuvarande namnen på DILLENII lefvermossor.

8. S. O. LINDBERG, *Hepaticologiens utveckling från äldsta tider till och med Linné,* pp. 32—39 (1877). — I öfverensstämmelse med detta programs titel och innehåll tagas endast DILLENII lefvermossor i betraktande.

då de olika författarne oftast betydligt afvika från hvarandra i tolkningen af många species samt alla sålunda äro delvis opålitliga, så mycket mer som endast engelsmännen HUDSON, DICKSON, ARNOTT och HOOKER samt WILSON haft tillfälle granska typerna i DILLENII samling, afreste vi med understöd från kanslersmedlen sommaren 1872 till England, för att först och främst kritiskt bearbeta sagda typer*). Genom professoren i Oxford M. A. LAWSON's ovanliga välvilja och tillmötesgående förverkligades hufvudändamålet med resan, ty ej allenast att han ställde samlingen till vår disposition under vistelsen i dervarande botaniska trädgård, utan äfven, såsom det egnar och anstår en man af hjertat intresserad för vetenskaplig sanning, tillät oss att af de kritiska formerna medföra hem ett litet prof tillräckligt för artens bestämmande. Då *Historia muscorum* utgör grunden för arternas rätta kunskap, är så att säga den historiska botten på hvilken vi alla senare byggt, inser hvar och en att det är af synnerlig vigt, att DILLENII mossor bli fullständigt utredda och allmänt kända.

Den af oss företagna granskningen visar att, då varieteter och mindre väsendtliga former icke tagas med i beräkningen, enligt vår uppfattning af nutidens arter och slägten i *Historia muscorum* behandlas ej mindre än:

	genera	species
Hepaticæ	41	74
Sphagna	1	3
Musci veri:		
a) *acrocarpi* . . .	49	125
b) *pleurocarpi* . .	30	77
	121 genera,	279 species.

*) Vid samma besök i England hade vi dessutom tillfälle att granska och bestämma det af doktor ADAM BUDDLE i slutet af 1600-talet och början af 1700-talet upprättade *Herbarium vivum plantarum britannicarum*, hvars andra del innehåller mossorna, utom det att i en annan volum finnas ungefär samma former ehuru i bättre särskildt utvalda exemplar. Denna samling är ovanligt rikhaltig och utgör en föregångare till DILLENII egen, hvarför ock hon städse citeras af den tidens botanister, ej minst af DILLENIUS. Vår utredning af innehållet är intagen i *Journal of Botany*, new Series, vol. 3, Febr. 1874, pp. 36—47,

I fråga varande samling förvaras i boningshuset för botaniska trädgårdens föreståndare och befinner sig ännu i samma skick som det hvari DILLENIUS efterlemnat henne. Alla mossor äro deri uppklistrade på hvitt papper med fastsatta tryckta etiketter, som utgöras af artens nummer och benämning, utskurna ur *Historia muscorum*. På första sidan har DILLENIUS med egen hand skrifvit: „*Specimina Muscorum in Historia Muscorum descriptorum, adglutinata Februario 1744 immixto glutini vulg. non edulcorato*". Alla bladen äro lösa och af samma storlek som meranämnda arbete, men deras numerering motsvarar icke pagineringen i det senare.

under titel af: „*The Mosses of Buddle's Hortus siccus*". Samlingen förvaras i *British Museum* och hafva vi för dess genomgående att tacka Mr HENRY TRIMEN, vid den tiden utgifvare af sagda tidskrift, numera Direktor för kongl. botaniska trädgården i Peradeniya på Ceylon och hvilken bevisade oss samma ovärderliga väntjenst som Professor LAWSON.

Genus VII. **Mnium** (pag. 229).

Ordo I. Mnii species erectæ.

1. *Mn. perangustis et brevibus foliis* p. 230, tab. 31, fig. 1. — Herb. fol. 80, n. 1. — *Mnium androgynum* L. c. fr. et gonidiifera (figg. A et B), ster. et gonidiifera (fig. C).

In herbario adsunt a) planta vera fertilis et gonidiifera, b) *Georgia pellucida* c. fr. et gonid. et *Ceratodon purpureus*.

2. *Mn. Serpilli foliis tenuibus pellucidis* p. 232, tab. 31, fig. 2. — Herb. fol. 80, n. 2. — Fig. A. *Astrophyllum stellare* (Reich., Hedw.) Lindb. ster. Figg. B—F. *Georgia pellucida* (L.) Rab. c. fr. (figg. C, D et F), ster. et gonidiifera (figg. B et E).

3. *Mn. majus, ramis longioribus bifurcatis* p. 233, tab. 31, fig. 3. — Herb. fol. 80, n. 3. — *Sphærocephalus palustris* (L.) Lindb. c. fr. (figg. A et B) et ♂ (figg. C—E).

4. *Mn. majus, minus ramosum, capitulis pulverulentis crebrioribus* p. 235, tab. 31, fig. 4. — Herb. fol. 81, n. 4. — Præcedentis var. *ramosa* (Huds.) Lindb. ster. et densissime gonidiifera.

Ordo II. Mnii species repentes.

5. *Mn. Trichomanis facie, foliolis integris* p. 236, tab. 31, fig. 5. — Herb. fol. 81, n. 5. — *Kantia calypogea* (Radd.) Lindb. saccifera et gonidiigera.

K. calypogea autoica saccifera et *K. fissa* ster. mixtæ in eodem cæspite, illa sola delineata.

6. *Mn. Trichomanis facie, foliolis bifidis* p. 237, tab. 31, fig. 6. — Herb. fol. 81, n. 6. — *K. fissa* (L.) Lindb. ♂ et gonidiifera.

Cæspes superior (*a*) ad *K. fissam* (Calypogeiam argutam) ♂, quæ sine dubio est delineata planta, iidem inferiores (*b*) tamen ad *K. calypogeam* pertinent. *Dillenius* ipse scripsit in herbario suo: „*The lower specimens were gathered near Darkin in Survey, being without heads, the are larger. Micheli's figure tab. 5, fig. 14 fits those well.*“ Optime dictum est! Hic locus Darkin tamen in textu non relatus.

7. *Mn. Lichenis facie* p. 237, tab. 31, fig. 7. — Herb. fol. 81, n. 7. — *Blasia pusilla* L., B. Gr. ster. et ampulligera.
8. *Mn. ramis brevibus, inordinate progredientibus* p. 239, tab. 31, fig. 8. — Herb. fol. 81, n. 8. — *Sphærocephalus palustris* var. *inordinatus* (Brid.) Lindb. c. fr. et gonid.

Genus VIII. **Sphagnum** (pag. 240).

Ordo I. Sphagni species cauliferæ et ramosæ.

1. *Sph. palustre molle deflexum, squamis cymbiformibus* p. 240, tab. 32, fig. 1. — Herb. fol. 82, n. 1. — *Sphagnum palustre* L. vera species c. fr.
2. *Sph. palustre molle deflexum, squamis capillaceis* p. 243, tab. 32, fig. 2. — Herb. fol. 82, n. 2. — Fig. A. *Sph. nemoreum* Scop. c. fr.
   Var. *fluitans* p. 244, tab. 32, fig. 2. — Herb. fol. 82, n. 2, var. β. *fluitans*. — Fig. B. *Sph. cuspidatum* Ehrh. subsp. C. *Sph. laxifolium* C.-M. ster.
   Var. *rubens* p. 244. — *Sph. nemoreum* Scop. formæ purpurascentes.

Herbarii cæspites sinistri et superior et inferior: *Sph. nemoreum* c. fr., idem medius: *Sph. cuspidatum* A. *Sph. intermedium Hoffm.* ster., sed idem dexter, „var. β. fluitans" nominatus, est hujus speciei C. *Sph. laxifolium* ster. Varietas *rubens* collectioni deest.

3. *Sph. subulatum viridissimum, capsulis ovatis* p. 245, tab. 32, fig. 3. — Herb. fol. 82, n. 3. — *Campylopus Schwarzii* Schimp. ster. — De s. d. capsulis narrat auctor: „capitula sero sub initium hyemis profert, ovata, coloris ceræ pallidioris, valde tenera et caduca, — — nuda" (i. e. gymnostoma) „erant, glabra, in quibus operculum detegere non potui", notæ quæ a *Bartramia norvegica* (Gunn.) Lindb. optime abhorrent, de planta Halleri in textu *nullam* quoque mentionem facit. Hæ „capsulæ" certissime nihil commune cum planta ipsa possident, ut corpuscula omnino heterogenea, et in cæspitem accidenter solum delapsæ fuerunt; an inversi utriculi marcidi alicujus *Caricis* ?, figuræ etenim *a* et *b* re vera non valde absimiles. Confer collectionem ipsam et *Bryum* n. 1 var. Halleri (*Hist. musc.* p. 340).

Adsunt in herbario quatuor cæspites *Campylopodum*, quorum tres inferiores ad *C. Schwarzii*, superior tamen ad *C. atrovirentem De N.* pertinent, omnes perfecte steriles (!), licet ad sinistrum cæspitum inferiorum *Dillenius:* „cum capitulis" scriberet. Ad ultimum dextrum *Bartramia norvegica*, ab *Haller* missa, quidem adglutinata invenitur, sed solus singulus surculus *sterilis*! Planta „groenlandica" *Dillenii* nobis ignota restat.

4. *Sph. subhirsutum, obscure virens, capsulis rubellis* p. 245, tab. 32, fig. 4. — Herb. fol. 83, n. 4.	*Grimmia apocarpa* (L.) Hedw. c. fr.

Cæspitulus extremus ad sinistrum latus est *Tortula ruralis* ster.

5. *Sph. nodosum, hirsutum et incanum* p. 246, tab. 32, fig. 5. — Herb. fol. 83, n. 5.	*Hedwigia albicans* (Web.) Lindb. c. fr.
6. *Sph. heteromallum polycephalum* p. 248, tab. 32, fig. 6. — Herb. fol. 83, n. 6.	*Cryphæa arborea* (Huds.) Lindb. c. fr.
7. *Sph. pennatum planum* p. 249, tab. 32, fig. 7. — Herb. fol. 83, n. 7.	*Neckera (Leiophyllum) Dillenii* n. sp. Lindb. c. fr. — Descriptionem vide ad finem operis hujus.
8. *Sph. pennatum undulatum, vagina pilosa* p. 249, tab. 32, fig. 8. — Herb. fol. 84, n. 8.	*N. (Himantocladium, Paraphysanthus) undulata* Hedw. c. fr.
9. *Sph. pennatum undulatum, vagina squamosa* p. 250, tab. 32, fig. 9. — Herb. fol. 84, n. 9.	*N. (Rhystophyllum) pennata* (L.) Hedw. c. fr.

Ordo II. Sphagni species sessiles seu caulibus et ramis carentes.

10. *Sph. acaulon trichodes* p. 251, tab. 32, fig. 10. — Herb. fol. 84, n. 10.	*Pleuridium subulatum* (Huds.) Rab. paroica c. fr.
11. *Sph. acaulon bulbiforme, majus* p. 251, tab. 32, fig. 11. — Herb. fol. 84, n. 11.	*Phascum acaulon* L. f. *major* c. fr.
12. *Sph. acaulon bulbiforme, minus* p. 252, tab. 32, fig. 12. — Herb. fol. 84, n. 12.	Eadem planta, sed forma *minor* c. fr.
13. *Sph. acaulon maximum, foliis in centro ciliaribus* p. 253, tab. 32, fig. 13. — Herb. fol. 84, n. 13.	*Webera sessilis* (Schmid.) Lindb. c. fr.

Appendix.

15. *Sph. foliis tenuibus, gramineis, pellucidis* p. 550, tab. 85, fig. 15. — Herb. fol. 175, n. 15.	*Tetraplodon caulescens* (L.) Lindb. c. fr. Synonymon ejus est *T. australis* S. L.

16. *Sph. vermiculare repens, capsulis intra foliolorum squamosorum alas minimis* p. 550, tab. 85, fig. 16. — Herb. fol. 175, n. 16.	*Fissidens julaceus* (L.) Lindb. perfecte ster (e specimine archetypo).

Asservati sunt nonnulli parvi surculi perfecte steriles, in quibus ne minimum quidem vestigium „capsularum" invenire nobis contigit. Organon, ut capsula ab auctore interpretatum, forsitan sit gemmæ vel androecia, in plantis nunc tamen non præsentia, vel aliquid heterogeneum postea delapsum.

Genus IX. **Fontinalis** (pag. 254).

1. *F. triangularis major complicata, e foliorum alis capsulifera* p. 254, tab. 33, fig. 1. — Herb. fol. 85, n. 1.	*Fontinalis antipyretica* L. c. fr.
2. *F. triangularis minor carinata, e cymis capsulifera* p. 257, tab. 33, fig. 2. — Herb. fol. 86, n. 2.	*Sekra minor* (L.) Lindb. c. fr., sed quoad situm perichætiorum pessime delineata est icon a Dillenio.

In collectione adest sola *Sekra minor* (Cinclidotus fontinaloides), omnibus suis perichætiis optime lateralibus, omnino nullis elongato-cladocarpicis, nec apicalibus in caule. Dextrum specimen tamen est surculus sterilis *F. antipyreticæ*, in textu non memoratæ.

3. *F. squamosa tenuis sericea, atro-virens* p. 258, tab. 33, fig. 3. — Herb. fol. 86, n. 3.	*Fontinalis squamosa* L. c. fr.
4. *F. parva, foliis lanceolatis* p. 259, tab. 33, fig. 4. — Herb. fol. 87, n. 4.	*Schistophyllum (Octodiceras) semicompletum* (Hedw.) La Pyl., Lindb. c. fr.

In icone data, sed non bona, ut nimis schematico-mathematica, perichætia numerosissima, regulariter biseriata et brevissima delineata contra naturam, tamen in cæspite sinistro magno herbarii sat parca, sparsa, nunc brevia nunc sat elongata conspiciuntur. Plantam suam *Hedwig* accepit e manu *Dicksoni*, qui, herbarium *Dillenii* inspectans, sine dubio surculum fertilem adeptus est et, determinationis causa, ad illum misit; re vera ne minimam quidem differentiam inter stirpem *Dillenii* et tabulam descriptionemque accuratissimas *Hedwigii* videre possumus. Qua causa *Sch. incompletum* et *Dillenii La Pyl.* unam eandemque speciem formant. E speciminibus authenticis sterilibus *Conomitrium Dillenii Mont.* diversa est: foliis majoribus, alis vaginantibus inferne distincte limbatis, nervo multo breviore, cellulis dimidio majoribus, haud regulariter hexagonis, sed varia forma (rhombeis, fere quadratis, subrectangularibus, ovali- vel elliptico-angulatis), magis ad margines integriores magnitudine decrescentibus, et *C. Hedwigii Mont.* cum tabula *Hedwigii* nullo modo congruit, ut *Sch. juliano* peraffinis. — Cæspes dexter „e Carolina" Americæ septemtrionalis a *Plagiochila bursata (Desv.) Lindenb.* var. γ. *humili Lindb.* examph., ♀ ster. construitur, supra quam nonnulli surculi *Lejeuneæ cavifoliæ* var. *americanæ* ster. repent.

5. *F. capillacea, calycibus stili instar cuspidatis* p. 260, tab. 33, fig. 5. — Herb. fol. 87, n. 5. | *Dichelyma capillaceum* (Dicks.) Hartm. c. fr.

Genus X. **Hypnum** (pag. 261).

Ordo I. Hypni species capsulis erectis, vel paulum saltem inclinatis.

Series I. Species pennatæ, quarum pinnæ duobus, interdum tribus, versibus in eodem plano sitæ sunt.

Divisio I. Pinnis planis lævibus.

1. *H. taxiforme exiguum, versus summitatem capsuliferum* p. 262, tab. 34, fig. 1. — Herb. fol. 88, n. 1. | *Schistophyllum bryoides* (L.) La Pyl. c. fr., androeciis optime bracteatis in axillis foliorum.

In linea superiore tres cæspituli *Tortulæ (Pottiæ) intermediæ.*

2. *H. taxiforme minus, basi capsulifera* p. 263, tab. 34, fig. 2. — Herb. fol. 88, n. 2. | *Sch. taxifolium* (L.) La Pyl. c. fr.

3. *H. taxiforme palustre ramosum, majus et erectum* p. 264, tab. 34, fig. 3. — Herb. fol. 88, n. 3. | *Sch. adiantoides* (L.) La Pyl. c. fr.

Var. *major* p. 265. — Herb. fol. 88, n. 3, var. β. *major.* | Ejusdem forma major sterilis, sed non adumbrata.

4. *H. pinnulis Acaciæ, setis brevissimis* p. 265, tab. 34, fig. 4. — Herb. fol. 88, n. 4. | *Sch. acacioides* (L.) La Pyl. c. fr. — Optima species exotica, proxima *Sch. brachypodi* (Mitt.) Lindb. e flumine Rio Negro, prope oppidum San Carlos in Venezuela (Spruce, n. 476).

Surculi omnes liberi, pauci fructumque in pessima conditione gerentes.

5. *H. denticulatim pennatum, pinnulis duplicatis recurvis* p. 266, tab. 34, fig. 5. — Herb. fol. 88, n. 5. | *Plagiothecium denticulatum* (L.) Br. eur. c. fr.

Collectio *Pl. silvaticum* c. fr. ut typum speciei ostendit, sed *Pl. denticulatum* c. setis, sine dubio descriptum et delineatum in *Historia muscorum*, ut „varietatem nonnihil ramosam β“ illius considerat.

6. *H. denticulatim pennatum, pinnulis simplicibus rectioribus* p. 267, tab. 34, fig. 6. — Herb. fol. 89, n. 6. | *Pl. silvaticum* (Huds.) Br. eur. c. fr.

Herbarii specimina sterilia superiora ad *Amblystegium riparium*, eadem duo inferiora ad *Pl. silvaticum* c. setis pertinent, quorum sinistrum tamen a mixtis *Pl. silvatico* et *denticulato* componitur.

7. *H. pennatum compressum et splendens, capsulis ovatis* p. 268, tab. 34, fig. 7. — Herb. fol. 89, n. 7.	*Neckera complanata* (L.) Hüben. c. fr.
8. *H. pennatum, trichomanoides, splendens, ramosum* p. 269, tab. 34, fig. 8. — Herb. fol. 89, n. 8.	*Homalia trichomanoides* (Schreb.) Brid. c. fr.
9. *H. pennatum, Ornithopodii pinnulis pellucidis* p. 270, tab. 34, fig. 9. — Herb. fol. 89, n. 9.	*Rhacopilum ornithopodioides* (L.) Lindb. c. fr.
10. *H. pennatum aquaticum lucens, longis latisque foliis* p. 270, tab. 34, fig. 10. — Herb. fol. 90, n. 10.	*Pterygophyllum lucens* (L.) Brid. c. fr.

Divisio II. Pinnis undulatis et crispis.

11. *H. pennatum undulatum, Lycopodii instar sparsum* p. 271, tab. 36, fig. 11. — Herb. fol. 90, n. 11.	*Plagiothecium undulatum* (L.) Br. eur. c. fr.
12. *H. pennatum, undulatim crispum, setis et capsulis brevibus* p. 273, tab. 36, fig. 12. — Herb. fol. 91, n. 12.	*Neckera crispa* (L.) Hedw. c. fr.

Series II. Hypni species filicinæ, foliis undique cinctæ, ramis in eodem plano positis, situ Filicibus simili.

13. *H. filicinum, Tamarisci foliis majoribus splendentibus* p. 274, tab. 35, fig. 13. — Herb. fol. 92, n. 13.	*Hylocomium proliferum* (L. Mant. 2, p. 507: 1771) Lindb. c. fr.
14. *H. filicinum, Tamarisci foliis minoribus, non splendentibus* p. 276, tab. 35, fig. 14. — Herb. fol. 92, n. 14.	*Thyidium tamariscifolium* (Neck.) Lindb. c. fr.
15. *H. repens filicinum, triangularibus parvis foliis, prælongum* p. 278, tab. 35, fig. 15. — Herb. fol. 93, n. 15.	Fig. A. *Hypnum prælongum* L. c. fr. — Vera planta, cujus subspecies *H. Stokesii* Turn. est, nec auctorum recentiorum (h. e. *H. distans* Lindb.).
Var. *brevior* p. 279, tab. 35, fig. 15 B. — Herb. fol. 93, n. 15 b.	Fig. B. *H. Swartzii* Turn. ster.
Var. *longior* p. 279, tab. 35, fig. 15 C. — Herb. fol. 93, n. 15 c.	Fig. C. *H. speciosum* Brid. ster.
16. *H. repens filicinum plumosum* p. 280, tab. 35, fig. 16. — Herb. fol. 93, n. 16.	*H. plumosum* Huds., Hedw. c. fr. — Eadem stirps ac *H. salebrosum* Hoffm.

Ad dextrum cæspites *H. plumosi* c. fr. et *Stereodontis polyanthi* c. setis et una planta fertilis *Amblystegii serpentis* („a *Celsio*“), sed ad sinistrum *Stereodon cupressiformis* ster.

17. *H. lutescens, alis subulatis tenacibus* p. 280, tab. 35, fig. 17. — Herb. fol. 94, n. 17.

Thyidium abietinum (L.) Br. eur. ster.

18. *H. cæspitosum filamentosum, minimum subflavum* p. 282, tab. 36, fig. 18. — Herb. fol. 94, n. 18.

Th. virginianum (Brid.) Lindb. c. fr., cujus synonyma sunt *H. gracile* var. *lancastriense* S.L., *Th. lancastriense* Aust. Mss., *Th. punctulatum* DeN. et *Th. ambiguum* DeN. Mss.

Duo cæspites in medio ad *Th. virginianum* c. fr., ambo laterales tamen ad *Anomodontem rostratum* ster. pertinent.

19. *H. repens filicinum crispum* p. 282, tab. 36, fig. 19. — Herb. fol. 94, n. 19.

Amblystegium glaucum (Lam.) Lindb. c. fr. (fig. A) et ster. (figg. B—F).

20. *H. filicinum, cristam castrensem repræsentans* p. 284, tab. 36, fig. 20. — Herb. fol. 95, n. 20.

Ctenidium molluscum (Hedw.) Mitt. c. fr.

N. 20 A et B: *Ct. molluscum* c. fr. Præterea adsunt tres surculi fertiles (ex *Haller*) *Ptilii crista-castrensis* et in angulo superiore ad sinistrum *Stereodontis imponentis* („e Virginia“) cæspitulus sporogoniifer.

21. *H. repens filicinum, trichodes palustre* p. 286, tab. 36, fig. 21. — Herb. fol. 95, n. 21.

Amblystegium filicinum (L.) Lindb. c. fr.

22. *H. filicinum sericeum, molle et pallidum mucronibus aduncis* p. 286, tab. 36, fig. 22. — Herb. fol. 95, n. 22.

Fig. A. *Stereodon cupressiformis* (L.) Brid. c. fr.

Var. *cum setis longioribus* p. 287, tab. 36, fig. 22 B. — Herb. fol. 95, n. 22.

Fig. B. Eadem ac in fig. A, c. fr.

Var. *non splendens* p. 287, tab. 36, fig. 22 C. — Herb. fol. 95, n. 22.

Fig. C. *Anomodon attenuatus* (Schreb.) Hüben. ster.

Indicatio specialis in speciminibus nulla, eadem sinistra tamen cum A bene congruunt et *St. cupressiformis* c. fr. sunt, eadem media fertilia B sine dubio repræsentant et ad eandem speciem referenda, sed eadem dextra (*Anomodon attenuatus* ♀ ster.) fig. C simillima.

Series III. Hypni species squamosae, i. e. foliis squamatim caules et ramos undique cingentibus.

Divisio I. Foliis et ramorum extremitatibus aduncis.

23. *H. crispum cupressiforme, foliis aduncis* p. 287, tab. 37, fig. 23. — Herb. fol. 96, n. 23.

Stereodon cupressiformis (L.) Brid. c. fr.; omnes varietates, figuræ et specimina quoque ad hanc speciem pertinent.

24. *H. lutescens crispum, Lycopodii facie* p. 289, tab. 37, fig. 24. — Herb. fol. 96, n. 24.	Figg. A et B. *Hylocomium rugosum* (L., Oed.) DeN. ster. Fig. C. *Stereodon cupressiformis* (L.) Brid., forma valde robusta c. fr.
Var. *brevior* p. 290, tab. 37, fig. 24 D. — Herb. fol. 96, n. 24.	Fig. D. *Hylocomium rugosum* (L., Oed.) DeN. specimen parvum, ster.
25. *H. scorpioides palustre magnum, Lycopodii instar sparsum* p. 290, tab. 37, fig. 25. — Herb. fol. 97, n. 25.	*Amblystegium scorpioides* (L.) Lindb. ster. (fig. A) et c. fr. (fig. B).
26. *H. palustre erectum, summitatibus aduncis* p. 292, tab. 37, fig. 26.	*A. exannulatum* (Br. eur.) DeN. c. fr.
Var. *tenuior* p. 292. — Herb. fol. 97, n. 26.	*A. ochraceum* (Turn.) Lindb. ster.
Var. *crassior* p. 292. — Herb. fol. 97, n. 26.	*A. glaucum* (Lam.) Lindb. * *A. falcatum* (Brid.) Lindb. ster.

In herbario nulla planta adest similis delineationi, vix dubitanter e specimine *Musci palustris scorpioidis ramosi erecti* Dood. (vide Buddl. Hort. sicc., 2, fol. 22, n. 3) factæ, sed solum *A. glaucum* * *A. falcatum* ster., varietatem crassiorem Dillenii re vera adæquans. Specimen dextrum tamen est *A. ochraceum* ster.: „varietas tenuior e rivulis prope Llanberries". Varietates non sunt delineatæ.

27. *H. heterophyllum aquaticum, polycephalum, repens* p. 293, tab. 37, fig. 27. — Herb. fol. 97, n. 27.	Fig. A. *A. palustre* (Huds.) Lindb. c. fr.
Var. *rigidior et ramosior* p. 293, tab. 37, fig. 27 B. — Herb. fol. 97, n. 27 B.	Fig. B. *Anomodon attenuatus* (Schreb.) Hüben. ster.

Divisio II. Hypni species squamosæ dentatæ.

Subdivisio I. Foliis extantibus, latioribus et angustioribus.

28. *H. vulgare triangulum maximum et pallidum* p. 293, tab. 38, fig. 28. — Herb. fol. 98, n. 28.	*Hylocomium triquetrum* (L.) Br. eur. c. fr.
29. *H. dentatum vulgatissimum, operculis obtusis* p. 295, tab. 38, fig. 29. — Herb. fol. 98, n. 29.	Fig. A. *Hypnum rutabulum* L. c. fr.
Var. *strigosior* p. 295, tab. 38, fig. 29 B et C. — Herb. fol. 98, n. 29.	Figg. B et C. Eadem species ut in fig. A, c. fr.
30. *H. vulgare dentatum, operculis cuspidatis* p. 297, tab. 38, fig. 30. — Herb. fol. 98, n. 30.	Fig. A. *H. murale* Neck. c. fr.
Var. *major, setis et capsulis longioribus* p. 297, tab. 38, fig. 30. — Herb. fol. 98, n. 30.	Fig. B. *H. striatum* Schreb. c. fr.

A: „splendens" (in herbario solo) est forma tenuior *H. striati* c. fr.; A: „non splendens" *H. murale* c. fr., delineatum in fig. A. Forma vulgaris et typica illius c. fr.: B.

31. *H. foliis rusciformibus, capsulis subrotundis* p. 298, tab. 38, fig. 31. — Herb. fol. 99, n. 31.	Fig. A. *H. rusciforme* Neck. Delic. gall.-belg., 2, p. 481, n. 30 (1768), sed *H. ruscifolium* Neck. in Act. acad. theod.-palat., 2, p. 453 (1770), et Meth. musc., p. 181, n. 37 (1771), c. fr.
Var. *tenuior* p. 298, tab. 38, fig. 31.	Fig. B. Quid ? An *H. confertum* Dicks. c. fr. ? Ex herbario abest.
Var. *tenerior* p. 298, tab. 38, fig. 31. — Herb. fol. 99, n. 31.	Fig. C. *Sematophyllum loxense* (Hook.) Mitt. var. *lithophilum* (Hornsch.) Lindb. c. fr.
32. *H. aquaticum prolixum, foliis ovatis* p. 298, tab. 38, fig. 32. — Herb. fol. 99, n. 32.	*H. rusciforme* Neck. var. *prolixum* (Dicks.) Turn. c. fr.

In collectione ipsa tamen non varietas, sed typus speciei nunc adest.

33. *H. erectum, aut fluitans, foliis oblongis perangustis acutis* p. 299, tab. 38, fig. 33. — Herb. fol. 99, n. 33.	*Amblystegium Kneiffii* Br. eur. var. *laxum* (Schimp.) Lindb. ster.

Specimen dextrum sterile (delineatum) ad *A. Kneiffii* var. *laxum*, idem sinistrum equidem sterile tamen ad *A. fluitans* pertinent.

34. *H. palustre, extremitatibus cuspidatis et pungentibus* p. 300, tab. 39, fig. 34. — Herb. fol. 100, n. 34.	*Acrocladium cuspidatum* (L.) Lindb. c. fr.
35. *H. coma lutescente, extremitatibus stellatis* p. 302, tab. 39, fig. 35. — Herb. fol. 100, n. 35.	Fig. A. *Amblystegium stellatum* (Schreb.) Lindb. ster.
Var. *cum foliis contortis* p. 302, tab. 39, fig. 35. — Herb. fol. 100, n. 35.	Figg. B et C. Ejusdem musci forma subsimplex et robustior, ster.

Præter speciem adumbratam ad ultimum sinistrum cæspes *„from Mr. Harrison"* *Paludellæ squarrosæ* ster.

36. *H. palustre erectum, coma lutea, basi nigricante* p. 302, tab. 39, fig. 36. — Herb. fol. 100, n. 36.	*Breutelia chrysocoma* (Dicks.) Lindb. ster.
37. *H. palustre erectum trichodes, ramulis crebris, luteo et rufo-virentibus glabris* p. 303, tab. 39, fig. 37. — Herb. fol. 100, n. 37.	*Hypnum trichoides* Neck. c. fr.
38. *H. repens, triangularibus reflexis foliis, majus* p. 303, tab. 39, fig. 38. — Herb. fol. 101, n. 38.	*Hylocomium loreum* (L.) Br. eur. c. fr.
39. *H. repens, triangularibus reflexis foliis, minus* p. 304, tab. 39, fig. 39. — Herb. fol. 101, n. 39.	*H. squarrosum* (L.) Br. eur. c. fr.

40. *H. loreum montanum, capsulis subrotundis* p. 305, tab. 39, fig. 40. — Herb. fol. 102, n. 40.	*H. loreum* (L.) Br. eur. c. fr.
41. *H. flagellis instar caudæ vulpinæ* p. 306, tab. 39, fig. 41. — Herb. fol. 102, n. 41.	*Fissidens (Astrodontium) canariensis* (Brid.) Lindb. c. fr.
42. *H. flagellare saxatile, capsulis gracilibus* p. 306, tab. 39, fig. 42.	*Anomodon viticulosus* (L.) H. T. c. fr.

Herbario deest. Confer descriptionem speciei in *Historia muscorum*.

43. *H. subhirsutum, viticulis gracilibus erectis, capsulis teretibus* p. 307, tab. 39, fig. 43. — Herb. fol. 103, n. 43.	Idem muscus c. fr. (fig. A) et ♂ (figg. B et C).

Subdivisio II. Foliis appressis, caules et ramos teretes efficientibus.

44. *H. aquaticum, flagellis et teretibus, et pennatis* p. 308, tab. 40, fig. 44. — Herb. fol. 103, n. 44.	Figg. A—C. *Hypnum rusciforme* Neck. c setis (A) et fructubus (B et C).
Var. *minor* p. 309, tab. 40, fig. 44 D et E. — Herb. fol. 103, n. 44 D et E.	Fig. D. *Amblystegium palustre* (Huds.) Lindb. c. fr. Fig. E. *Hypnum rutabulum* L. c. fr.
45. *H. cupressiforme vulgare, foliis obtusis* p. 309, tab. 40, fig. 45. — Herb. fol. 103, n. 45.	*H. purum* L. c. fr.
46. *H. cupressiforme rotundius, vel Illecebræ æmulum* p. 311, tab. 40, fig. 46. — Herb. fol. 104, n. 46.	Fig. A. *H. purum* L. forma paullo compactior, ster. Fig. B. *H. Boscii* Schwægr. ster. (in collectione tamen cum setis). Fig. C. *H. illecebrum* Palis., Brid. c. fr. — Icon e Vaill. *Botan. paris.* tab. 25, fig. 7 iterata.

Planta figuræ C ex herbario *Dillenii* abest.

47. *H. cupressiforme tenuius et compressius* p. 312, tab. 40, fig. 47. — Herb. fol. 104, n. 47.	*Hylocomium parietinum* (L., Wahlenb.) Lindb. c. fr.
48. *H. dendroides sericeum, setis et capsulis longioribus erectis* p. 313, tab. 40, fig. 48. — Herb. fol. 104, n. 48.	*Climacium dendroides* (L.) W.M. c. fr.

Specimina in collectione sunt sterilia, excepto eodem „e Pensylvania", quod *Cl. americanum*.

49. *H. dendroides obscurius, setis et capsulis brevioribus nutantibus* p. 315, tab. 41, fig. 49. — Herb. fol. 105, n. 49.	*Porotrichum alopecurum* (L.) Mitt. c. fr.

50. *H. myosuroides crassius, capsulis erectis* p. 316, tab. 41, fig. 50. — Herb. fol. 105, n. 50. — *Isothecium viviparum* (*Hypnum* Neck. Delic. gall.-belg., 2, p. 475, n. 20: 1768) Lindb. c. fr. (fig. A) et ♂ („planta gemmipara" Dill. fig. B). — *H. vagum* Neck. in Act. acad. theod.-palat., 2, p. 453 (1770). *H. myurum* Poll. Hist. pl. Palat., 3, p. 170, n. 1054 (1777).

51. *H. myosuroides tenuius, capsulis nutantibus* p. 317, tab. 41, fig. 51. — Herb. fol. 105, n. 51. — Fig. A. *I. myosuroides* (L.) Brid. c. fr.

Var. p. 317, tab. 41, fig. 51. — Herb. fol. 105, n. 51. — Figg. B et C. Eadem, forma paulo crassior, c. fr.

52. *H. myosuroides brevius et crassius, capsulis cernuis* p. 318, tab. 41, fig. 52. — Herb. fol. 105, n. 52. — *Hypnum murale* Neck. c. fr.

53. *H. myosuroides sericeum tenuius, capsulis erectis* p. 318, tab. 41, fig. 53. — Herb. fol. 106, n. 53. — *Stereodon cupressiformis* (L.) Brid. forma thecas pro more parvas et breves parumque obliquas gerens.

54. *H. arboreum sciuroides* p. 319, tab. 41, fig. 54. — Herb. fol. 106, n. 54. — *Fissidens sciuroides* (L.) Hedw. c. fr. et gemmipara.

55. *H. gracile ornithopodioides* p. 320, tab. 41, fig. 55. — Herb. fol. 106, n. 55. — *Pterogonium ornithopodioides* (Huds.) Lindb. c. fr. (fig. A) et ster. (figg. B—D).

56. *H. julaceum, perichætio setas pœne æquante* p. 321, tab. 41, fig. 56. — — Herb. fol. 106, n. 56. — *Fissidens julaceus* (L.) Lindb. c. fr.

57. *H. julaceum sericeum repens, capsulis cylindraceis* p. 322, tab. 41, n. 57. — Herb. fol. 106, n. 57. — *Entodon seductrix* (Hedw.) C.-M. c. fr.

58. *H. julaceum erectum, Bryi argentei habitu* p. 322, tab. 41, fig. 58. — Herb. fol. 107, n. 58. — Figg. A, B et D. *Thelia bryiformis (Hypnum* Brid. Muscol. rec., 2, P. 2, p. 100, n. 254: 1801) Lindb. c. fr.; h. e. *Th. Lesquereuxii* Sull.

Fig. C. *Anomodon rostratus* (Hedw.) Schimp. c. fr.

In collectione nunc est præsens sola *Thelia bryiformis* c. fr., desideratur tamen *Anomodon rostratus*, qui vix dubitanter in fig. C delineatus et p. 322 his verbis: „colore in recenti planta viridi" designatus est.

Divisio III. Hypni species foliis tenuissimis, squamatim impositis, trichoides et sericeæ dictæ.

59. *H. vulgare sericeum recurvum, capsulis erectis cuspidatis* p. 323, tab. 42, fig. 59. — Herb. fol. 107, n. 59. — *Hypnum sericeum* L. c. fr.

60. *H. sericeum, surculis longioribus et rectioribus, capsulis incurvis* p. 325, tab. 42, fig. 60. — Herb. fol. 107, n. 60.	*H. lutescens* Huds. c. fr.
61. *H. velutinum, capsulis ovatis cernuis* p. 326, tab. 42, fig. 61. — Herb. fol. 108, n. 61.	*H. velutinum* L. c. fr. (omnes figuræ).
62. *H. sericeum ramosius et tenuius, capsulis acuminatis* p. 327, tab. 42, fig. 62. — Herb. fol. 108, n. 62.	*Stereodon cupressiformis* (L.) Brid. * *St. filiformis* (Huds.) Lindb. c. fr.

Cæspites duo medii ad veram plantam referendi et fertiles, sed iidem laterales *St. cupressiformi* magis appropinquant ob crassitiem et foliorum apicem distincte deorsum curvatum, hi quoque fructum gerunt.

63. *H. sericeum gracile albicans, capsulis subrotundis* p. 328, tab. 42, fig. 63. — Herb. fol. 108, n. 63.	*Hypnum albicans* Neck. c. fr.
64. *H. trichodes serpens, setis et capsulis longis erectis* p. 329, tab. 42, fig. 64. — Herb. fol. 108, n. 64.	Fig. A. *Amblystegium serpens* (L.) Br. eur. c. fr.
Var. *tenuior et junior* p. 330, tab. 42, fig. 64. — Herb. fol. 108, n. 64.	Fig. B. Idem muscus, sed forma minor lutescens, ster.
65. *H. trichodes, capsulis oblongis, in setis brevioribus* p. 331, tab. 42, fig. 65. — Herb. fol. 109, n. 65.	*Leskea polycarpa* Ehrh. *α*. c. fr.

Specimen pennsylvanicum tamen est *Anomodon rostratus* c. fr., non delineatus, sed in textu memoratus.

66. *H. repens trichodes arboreum majus, cauliculis ramosis* p. 331, tab. 42, fig. 66. — Herb. fol. 109, n. 66.	*Anomodon longifolius* (Ahnf.) Hartm. ♂.

Ordo II. Hypni species capsulis pendulis.

67. *H. denticulatum exiguum, pendulum, atro-virens* p. 332, tab. 43, fig. 67. — Herb. fol. 109, n. 67.	*Helicodontium pendulum (Isothecium* Brid. Bryol. univ., 2, suppl. p. 765, n. 37: 1827) Lindb. c. fr.
68. *H. erectum non ramosum, spinarum halecum æmulum* p. 332, tab. 43, fig. 68. — Herb. fol. 109, n. 68.	*Rhizogonium spiniforme* (L.) Bruch. c. fr.
69. *H. dentatum curtipendulum, viticulis rigidis* p. 333, tab. 43, fig. 69. — Herb. fol. 110, n. 69.	*Antitrichia curtipendula* (L.) Brid. c. fr. (fig. A) et ♂ (fig. B).

Specimen „ex Patagonia" est *Leptodon Dillenii* n. sp. *Lindb.* c. fr., in loco natali speciei p. 333 solum memoratus, sed ad finem operis nostri descriptus.

Ordo III. Hypni species incertæ et parum cognitæ.

70. *H. aquaticum nigricans, foliis angustis falcatis* p. 334, tab. 43, fig. 70. — Herb. fol. 111, n. 70. — *Sekra aquatica* (Jacqu.) Lindb. ster.

71. *H. saxatile erectum, ramulis teretibus, foliis subrotundis, saturate viridibus* p. 335, tab. 43, fig. 71. — Herb. fol. 111, n. 71. — *Leersia contorta* (Wulf.) Lindb. ster.

73. *Muscus terrestris repens minor, cujus ramuli foliis multis et minimis, seriatim quadrato ordine dispositis, cinguntur* p. 335. — *Meteorium tetragonum* (Sw.) Lindb. ster. — Planta humilis, robusta, foliis contracte et sat longe acuteque apiculatis, marginibus superne conniventi-involutis et serratis, nervo simplici, tenui, supra medium semper, interdum infra apiculum dissoluto. Quibus notis ad amussim cum eisdem authenticis *Hypni tetragoni* ipsius ill. Swartzii et cum descriptione et delineationibus speciei in Hedw. *Sp. musc.* p. 246, tab. 63, figg. 1—3, congruunt, sed nullo modo cum diagnosi, a cll. C. Müller et Mitten publice enarrata. Vix dubitanter *Neckera quinquefaria* C.-M. *Synops.*, 2, p. 124, n. 143 (1850) est synonyma cum vero *Meteorio tetragono.*

Nec in tabulis, nec in herbario *Dillenii* plantam veram *Sloanei* jamaicensem invenire potuimus, sed solum in *Buddl. Herb. vivo*, 2, fol. 34, n. 5, eam vidimus et postea descripsimus. Fig. 73 in tab. 43 etenim *non* ad hanc stirpem, sub n. 73 p. 335 recte descriptam, ad insequentem tamen speciem referri debet.

74. *Muscus terrestris repens major, ramulis circa extremitates conglomeratis, foliolis multis et minimis capillaceis, caulem occultantibus* p. 336, tab. 43, fig. 73. — Herb. fol. 111, n. 73. — *Meteorium revolutum* n. sp. Lindb. ster., *M. nigrescenti* affine. — Ad finem opusculi descripta.

75—85 nobis determinare impossibile est, præsertim quum *Dillenius*, speciminibus ab eo non visis, nec descriptiones nec delineationes conficere posset.

Appendix.

6. *H. filicinum, Tamarisci foliis minimis non splendentibus, setis, capsulis et alis brevioribus* p. 546, tab. 83, fig. 6. — Herb. fol. 174, n. 6. — *Thyidium delicatulum* (L., Hedw.) Mitt. c. fr.

7. *H. fluitans, foliis tenuissimis, capsulis exilibus* p. 546, tab. 83, fig. 7. — Herb. fol. 174, n. 7. — *Amblystegium fluitans* (L.) DeN. c. fr.

Superne cæspes parvus ab *A. fluitanti* fertili formatur, sed maxima pars numeri e *Brachelymatis subulati (Palis.) Schimp.* ster. plantis constat.

17. *H. clavellatum parvum repens, setis brevibus* p. 551, tab. 85, fig. 17. — Herb. fol. 175, n. 17. — *Anodontium prorepens* (Hedw.) Brid. Sp. musc., 1, p. 41 (1806) c. fr.; h. e. *Drummondia clavellata* Hook. (1828).

18. *H. myosuroides, setis brevissimis* p. 551, tab. 85, fig. 18. — Herb. fol. 176, n. 18. — *Leptodon trichomitrion* (Hedw.) Mohr. c. fr.

20. *H. aquatici prolixi, foliis ovatis* p. 552, tab. 85, fig. 20. — Herb. fol. 176, n. 20. — *Hypnum rutabulum* L. forma aquatica prolixa, ster.

Genus XI. Bryum (pag. 338).

Ordo I. Bryi species capsulas erectas ferentes.

Series I. Species capsulis sphaericis, ventriosis et turbinatis.

1. *Br. capillaceum, capsulis sphæricis* p. 339, tab. 44, fig. 1. — Herb. fol. 112, n. 1. — *Bartramia crispa* Sw. α (figg. C et D) c. fr. et var. *pomiformis* (L.) Lindb. (figg. A et B) c. setis.
   Var. Halleri p. 340. — *B. norvegica* (Gunn.) Lindb. „Mihi non visa“: Dillenius.

2. *Br. palustre, scapis teretibus stellatis, capsulis magnis subrotundis* p. 340, tab. 44, fig. 2. — Herb. fol. 112, n. 2. — *Philonotis fontana* (L.) Brid. ♂ et c. fr. (figg. A, G et H), ♀ ster. (figg. B—F et I).

3. *Br. ampullaceum, foliis Thymi pellucidis, collo strictiore* p. 343, tab. 44, fig. 3. — Herb. fol. 112, n. 3. — *Splachnum ampullaceum* L. c. fr.

4. *Br. ampullaceum, foliis Serpylli pellucidis, collo crassiore* p. 344, tab. 44, fig. 4. — Herb. fol. 112, n. 4. — *Spl. pedunculatum* (Huds.) Lindb. c. fr.

5. *Br. ampullaceum, foliis et ampullis angustioribus* p. 345, tab. 44, fig. 5. — Herb. fol. 112, n. 5. — *Tetraplodon bryoides* (Zoeg.) Lindb. var. *Breweri* (Hedw.) Lindb. c. fr.

6. *Br. serpillifolium pellucidum, capsulis pyriformibus* p. 345, tab. 44, fig. 6. — Herb. fol. 113, n. 6. — Figg. A—L. *Gymnostomum pyriforme* (L.) Hedw. c. fr.
   Fig. M. *Funaria fascicularis* (Dicks.) Schimp. c. fr.

Series II. Bryi species capsulis oblongis, ovatis et subrotundis.

Divisio I. Foliis latiusculis.

7. *Br. exiguum, creberrimis capsulis rufis* p. 347, tab. 45, fig. 7. — Herb. fol. 113, n. 7.	Figg. A—E. *Tortula (Pottia) Wilsoni* (Hook.) Lindb. c. fr., h. e. „var. *minor*" Dillenii.
Var. *major* p. 347, tab. 45, fig. 7. — Herb. fol. 113, n. 7.	Figg. F—K. *T. (Pottia) intermedia* (Turn.) Lindb. c. fr., h. e. „var. *major*" Dillenii.
8. *Br. calyptra extinctorii figura, minus* p. 349, tab. 45, fig. 8. — Herb. fol. 113, n. 8.	*Leersia exstinctoria* (L.) Leyss. c. fr.
9. *Br. calyptra extinctorii figura, majus et ramosum* p. 350, tab. 45, fig. 9. — Herb. fol. 113, n. 9.	*L. laciniata* Hedw. c. fr.

Præterea ad dextrum cæspitulus *L. contortæ* ster., ab *Haller* missus.

10. *Br. capsulis longis subulatis* p. 350, tab. 45, fig. 10. — Herb. fol. 113, n. 10.	*Tortula subulata* (L.) Hedw. c. fr.
11. *Br. heteropterum pellucidum* p. 352, tab. 45, fig. 11. — Herb. fol. 114, n. 11.	*Arrhenopterum heterostichum* Hedw. c. fr.
12. *Br. rurale unguiculatum hirsutum, elatius et ramosius* p. 352, tab. 45, fig. 12. — Herb. fol. 114, n. 12.	*Tortula ruralis* (L.) Ehrh. c. fr.

Dexter ultimus cæspes est *T. muralis* c. fr.

13. *Br. ruralis facie, foliis minoribus et non pilosis* p. 354, tab. 45, fig. 13. — Herb. fol. 114, n. 13.	*Mollia humilis* (Hedw.) Lindb. c. fr.

Intermixta cum *Bryo Auberti Hornsch.* ♀ ster. non memorato.

14. *Br. tegulare humile, pilosum et incanum* p. 355, tab. 45, fig. 14. — Herb. fol. 114, n. 14.	Figg. A—E. *Tortula muralis* (L.) Hedw. c. fr.
Var. *non pilosa* p. 356, tab. 45, fig. 14. — Herb. fol. 114, n. 14.	Figg. F et G. *T. marginata* (Br. eur.) Spruc. c. fr.
15. *Br. humile, pilis carens, viride et pellucidum* p. 356, tab. 45, fig. 15. — Herb. fol. 114, n. 15.	*T. cuneifolia* (Dicks.) Roth. c. fr.

Divisio II. Foliis angustis.

Subdivisio I. Longioribus.

16. *Br. reclinatum, foliis falcatis, scoparum effigie* p. 357, tab. 46, fig. 16. — Herb. fol. 115, n. 16.	Figg. A—C et E—H. *Dicranum scoparium* (L.) Hedw. c. fr. (figg. A—C) et ster. (figg. E—H). Fig. D. *D. majus* Turn. c. fr.

In herbario sunt A—C, hujus tamen solum sinister surculus, *D. scoparium* c. fr., C dexter surculus *D. undulatum* c. fr., D: *D. majus* c. fr. et E—H: forma humilis et sterilis *D. scoparii.* Ad dextrum planta mascula *Pohliæ albicantis* „a *Celsio*".

17. *Br. foliis gramineis pellucidis, cauliculo rubente* p. 359, tab. 46, fig. 17. — Verisimile *Pohlia elongata* Hedw. c. fr.

Collectioni deest specimen.

18. *Br. Phyllitidis folio rugoso acuto, capsulis incurvis* p. 360, tab. 46, fig. 18. — Herb. fol. 115, n. 18. — *Catharinea undulata* (L.) W.M. c. fr.

19. *Br. Juniperi foliis rugosis, capsulis rectioribus* p. 362, tab. 46, fig. 19. — Herb. fol. 115, n. 19. — *C. angustata* (Brid.) Brid. c. fr.

Planta asservata non prefecte typica, sed speciei forma major, foliis acutioribus et minus concavis, lamellis solum sex, cellulis laminaribus distincte majoribus, c. fr.

20. *Br. albidum et glaucum fragile majus, foliis erectis, setis brevibus* p. 362, tab. 46, fig. 20. — Herb. fol. 116, n. 20. — *Leucobryum glaucum* (L.) Br. eur. c. fr.

21. *Br. nanum, larignis foliis albis* p. 364, tab. 46, fig. 21. — Herb. fol. 116, n. 21. — *Octoblepharis albida* (L.) Hedw. c. fr. — Semper Octoblephar*um* scriptum est nomen, sed βλέφαρον *palpebra*, nec cilium quod græce βλεφαρίς; quid enim sit muscus a *palpebris octo* munitus? False Hedwig „βλέφαρον cilium" habet.

Subdivisio II. Foliis brevioribus.

22. *Br. candidum fragile, foliis recurvis* p. 364, tab. 46, fig. 22. — Herb. fol. 116, n. 22. — *Leucophanes candidum* (Schwægr.) Lindb. c. fr.

23. *Br. palustre pellucidum, capsulis et foliis brevibus, recurvis* p. 364, tab. 46, fig. 23. — Herb. fol. 116, n. 23. — *Dichodontium pellucidum* (L., Neck.) Schimp. c. fr.

24. *Br. erectis capitulis brevibus, foliis reflexis* p. 365, tab. 46, fig. 24. — Herb. fol. 116, n. 24. — *Anisothecium squarrosum* (Stark.) Lindb. c. fr.

Sinister duorum superiorum cæspitum: *Bryum ventricosum* ster., quem muscum textus operis non agit, ceteri omnes: *Anisothecium squarrosum* fertile.

25. *Br. montanum hemiheterophyllum, operculis acutis* p. 366, tab. 46, fig. 25. — Herb. fol. 117, n. 25. — *Grimmia acicularis* (L.) C.-M. c. fr., forma ad alterutrum latus leniter vergentibus foliis.

26. *Br. hypnoides aquaticum, calyptris nigris acutis* p. 367, tab. 46, fig. 26. — Herb. fol. 117, n. 26. — Figg. A et B. *Gr. acicularis* (L.) C.-M. c. fr., forma undique vergentibus foliis.

Var. *strigosior cum setis brevioribus* p. 367, tab. 46, fig. 26. — Herb. fol. 117, n. 26.	Fig. C. *Gr. fascicularis* (Schrad.) C.-M. c. fr.

Asservat collectio sub n. 26 varios muscos, nempe A a *Gr. fasciculari* c. fr., *aciculari* c. fr. et *aquatica* c. fr., B a sola *Gr. aciculari* c. fr. et C a *Gr. fasciculari* ster. componuntur.

Divisio III. Foliis angustissimis, capillaceis.

Subdivisio I. Species hirsutæ, Hypni facie, foliis in prima et ultima, pilo cano terminatis.

27. *Br. hypnoides, hirsutie canescens, vulgare* p. 368, tab. 47, fig. 27. — Herb. fol. 117, n. 27.	Figg. A—C. *Grimmia ericoides* (Schrad.) Lindb. var. *canescens* (Timm.) Lindb. c. fr. Fig. D. *Gr. ericoides* α, c. fr.
Var. *cum foliis magis reflexis* p. 369, tab. 47, fig. 27. — Herb. fol. 117, n. 27.	Fig. E. Eadem species α, forma squarrosa ster.
Var. *strigosior* p. 369, tab. 47, fig. 27. — Herb. fol. 117, n. 27.	Figg. F et G. *Gr. heterosticha* (Hedw.) C.-M. c. fr.

A, B, F, G in herbario: *Gr. heterosticha* c. fr. (quorum B surculos *Gr. ericoidis* α quoque ster. alligatos nobis ostendit), C—E: *Gr. ericoides* α, c. fr. vel ster. (E).

28. *Br. hypnoides, hirsutie virescens, fasciculare alpinum* p. 370, tab. 47, fig. 28. — Herb. fol. 118, n. 28.	*Gr. fascicularis* (Schrad.) C.-M. c. fr.

In collectione nunc adsunt plantæ et femineæ fertiles et masculæ.

29. *Br. hypnoides alpinum, setis et capsulis exiguis* p. 370, tab. 47, fig. 29. — Herb. fol. 118, n. 29.	*Gr. microcarpa* (Gmel.) Lindb. c. fr., synonyma cum *Rhacomitrio sudetico*.
30. *Br. hypnoides alpinum, operculis obtusis* p. 371, tab. 47, fig. 30. — Herb. fol. 118, n. 30.	*Gr. obtusa* (Sm.) Lindb. c. fr. — Confer nostrum opus *Hepat. hibern.* pp. 542 et 553, n. 7 (1875).

Cæspites dexter et medius: *Gr. obtusa* c. fr., idem sinister: *Gr. microcarpa* c. fr.

31. *Br. hypnoides, Ericæ facie, capsulis barbatis, alpinum* p. 371, tab. 47, fig. 31. — Herb. fol. 118, n. 31.	*Gr. ericoides* (Schrad.) Lindb. α, c. fr.
32. *Br. hypnoides polycephalon, lanuginosum, montanum* p. 372, tab. 47, fig. 32. — Herb. fol. 118, n. 32.	*Gr. hypnoides* (L.) Lindb. c. fr.

Subdivisio II. Species pilosæ, habitu proprio, ab Hypno diverso, foliis capillaceis non canescentibus præditæ.

33. *Br. pilosum molle, setis intortis* p. 373, tab. 47, fig. 33. — Herb. fol. 119, n. 33. — Figg. A—D. *Campylopus flexuosus* (L.) Brid. c. fr.
Var. *minor* p. 373, tab. 47, fig. 33 F et G. — Herb. fol. 119, n. 33 E—G. — Figg. E—G. *C. pyriformis* (Schultz.) Brid. c. fr.

Quod non omnes litteræ speciminibus affixæ sint, valde dolemus. Eadem superioris lineæ in angulo sinistro sunt *C. flexuosus* „e Gissa" c. fr., eadem in medio *Dicranum longifolium* („a *Celsio*") c. fr., in angulo dextro, „E, F et G" signata, *C. pyriformis* c. fr., ad "Llanberries" lectus. Quoad tamen lineam inferiorem speciminum, omnium ab *Haller* missorum, eadem sinistra, „*Br. flavicans, foliis perangustis, seta flava, capsula erecta fusca Hall.*", ad *Dicranum flagellare* c. fr., dextra tamen, „*Br. minimum viridissimum, foliis uno versu dispositis Hall.*", ad *Didymodontem denudatum* c. fr. pertinent.

34. *Br. pilosum, Sphagni subulati facie* p. 374, tab. 47, fig. 34. — Herb. fol. 119, n. 34. — *Blindia acuta* (Huds.) Br. eur. c. fr.

35. *Br. pilosum verticillatum* p. 374, tab. 47, fig. 35. — Herb. fol. 119, n. 35. — *Mollia (Eucladium) verticillata* (L.) Lindb. c. fr.

36. *Br. palustre æstivum, Confervæ facie* p. 375, tab. 47, fig. 36. — Herb. fol. 119, n. 36. — Idem ac præcedens, sed forma elatior foliisque remotioribus, c. fr.

37. *Br. heteromallum* p. 375, tab. 47, fig. 37. — Herb. fol. 119, n. 37. — *Dicranella heteromalla* (L.) Schimp. c. fr. (figg. A—E) et ♂ (F et G).

38. *Br. pilosum, interrupte falcatum* p. 376, tab. 47, fig. 38. — Herb. fol. 119, n. 38. — *Dicranoweissia crispula* (Hedw.) Lindb. forma foliis subsecundis, c. fr.

39. *Br. palustre brevifolium, capsulis nigricantibus* p. 377, tab. 47, fig. 39. — Herb. fol. 119, n. 39. — *Barbula brevifolia* (Dicks.) Lindb. c. fr.

E speciminibus authenticis et *Dillenii* et *Dicksoni* *B. brevifolia* synonyma est cum typo *Trichostomi tophacei*, nec cum var. *brevifolia* ejus.

Subdivisio III. Species crispæ, foliis per siccitatem varie intortis.

40. *Br. cirratum, setis et capsulis longioribus* p. 377, tab. 48, fig. 40. — Herb. fol. 120, n. 40. — Figg. A—D. *Mollia tortuosa* (L.) Schrank. c. fr. Figg. E—H. *Dicranum Scottii* Turn. c. fr.

Non delineatum, sed solum inter synonyma relatum est *Bryum foliis capillaceis, capitulis erectis, calyptra in pilum desinente, pediculis tenuibus Clayt.* in *Gron.* Fl. virg., p. 124, n. 355 (1739), quod ex auctoritate speciminis fertilis in herbario *Dillenii* est *D. condensatum Hedw.*, bona species propria inter *D. brevifolium* nostrum et *D. spurium Hedw.*

41. *Br. cirratum, setis et capsulis brevioribus et pluribus* p. 378, tab. 48, fig. 41. — Herb. fol. 120, n. 41.	*Glyphomitrium polyphyllum* (Dicks.) Mitt. c. fr.
42. *Br. cirratum et stellatum, tenuioribus foliis* p. 379, tab. 48, fig. 42. — Herb. fol. 120, n. 42.	Figg. A—C. *Dicranoweissia cirrata* (L.) Lindb. c. fr. Fig. D. *Zygodon viridissimus* (Dicks.) Brown. ster.

Muscus capillaris parvus, cum madefactus stellulæ modo se aperiens *Buddl.* Hort. sicc., 2, fol. 31, n. 13 est, secundum exemplaria et in herb. *Buddlei* et in eodem *Dillenii*, in illo fertilia, in hoc, ubi recte „spec. *Buddleii* ex herb. *Bobarti*" dicitur, sterilia, sine dubio est *Zygodon viridissimus*. Præterea in herb. *Dillenii* adest *Br. alpinum minus crispum, capsula inclinata* *Hall.* Enum. 110, n. 11, in statu sterili, quod *Dicranum montanum.*

43. *Br. capillaceum breve, pallide et læte virens, capsulis ovatis* p. 380, tab. 48, fig. 43. — Herb. fol. 120, n. 43.	*Mollia (Hymenostomum) viridula* (L.) Lindb. c. fr.

Specimina medium et dextrum („e Virginia") lineæ inferioris veram (vide textum) speciem, solam descriptam et delineatam, repræsentant, sed eadem sinistrum in inferiore et omnia (quatuor) in superiore linea ad *Dicranoweissiam cirratam* referri debent.

44. *Br. stellare nitidum pallidum, capsulis tenuissimis* p. 381, tab. 48, fig. 44. — Herb. fol. 120, n. 44.	*Barbula revoluta* (Schrad.) Brid. c. fr.; figuræ omnes.

In descriptione data *B. convoluta* et *revoluta* commutantur, ut vix extricabiles, sed in tabula hæc sola adest, nec minimum quidem vestigium illius præsens in collectione *Dillenii*, nec in eadem *Buddlei*, cui quoque *B. convoluta* deest. Ut synonymon *Bobarti* ad *B. revolutam*, planta *Raji* tamen ad alteram speciem pertineant.

45. *Br. stellare lacustre, foliis rubris capillaceis* p. 382, tab. 48, fig. 45. — Herb. fol. 120, n. 45.	*Ceratodon purpureus* (L.) Brid. forma foliis intense fusco-purpureis, c. fr.

Subdivisio IV. Species calyptris rostratis, capsulis cuspidatis, postea lageniformibus, e quarum ora tenuis lanugo, barbæ instar prominet, dempta prima specie.

46. *Br. tenue imberbe et pallidum, foliis crebrioribus* p. 382, tab. 48, fig. 46. — Herb. fol. 121, n. 46.	*Barbula rigidula* (Hedw.) Mitt. c. fr.
47. *Br. unguiculatum et barbatum, surculis in summitate crassioribus* p. 383, tab. 48, fig. 47. — Herb. fol. 121, n. 47.	*B. unguiculata* (Huds.) Hedw. c. fr.
48. *Br. unguiculatum et barbatum, tenuius et stellatum* p. 384, tab. 48, fig. 48. — Herb. fol. 121, n. 48.	Eadem species c. fr.

49. *Br. tenue barbatum, foliis angustioribus et rarioribus* p. 385, tab. 48, fig. 49. — Herb. fol. 121, n. 49. — *B. fallax* Hedw. c. fr.

Per commutationem infelicem auctoris in herbario ejus sola *B. unguiculata* c. fr. nunc asservatur, descriptio et delineatio tamen cum *B. fallaci* ad amussim optime quadrant. — Cæspitulus in linea superiore speciminum est *Anisothecium rubrum.*

Subdivisio V. Species operculo breviore, capsulis per siccitatem striatis.

50. *Br. parvum, surculis et setis geminatis* p. 385, tab. 49, fig. 50. — Herb. fol. 121, n. 50. — *Ceratodon purpureus* (L.) Brid. c. fr.

51. *Br. tenue stellatum, setis purpureis* p. 386, tab. 49, fig. 51. — Herb. fol. 121, n. 51. — Idem muscus, c. fr.

52. *Br. polytrichoides palustre, setis longioribus rubris sericeis* p. 387, tab. 49, fig. 52. — Herb. fol. 121, n. 52. — Idem muscus, c. fr.

Subdivisio VI. Species sessiles seu caule carentes, aut brevissimo saltem donatæ.

53. *Br. trichodes acaulon palustre minimum, setis et capsulis brevissimis* p. 387, tab. 49, fig. 53. — Herb. fol. 121, n. 53. — *Seligeria setacea* (Wulf.) Lindb. c. fr.

54. *Br. trichodes acaulon minimum, setis et capsulis oblongis* p. 388, tab. 49, fig. 54. — Herb. fol. 121, n. 54. — *Ceratodon purpureus* (L.) Brid. forma brevicaulis, c. fr.

55. *Br. acaulon, Ericæ tenuifoliæ* Ger. *folio* p. 388, tab. 49, fig. 55. — Herb. fol. 121, n. 55. — *Tortula ericæfolia* (Neck.) Lindb. c. fr. Eadem planta est ac *Barbula ambigua* Br. eur.

56. *Br. acaulon, foliis teneris confertis, capsulis conicis* p. 389, tab. 49, fig. 56. — Herb. fol. 122, n. 56. — *Mollia humilis* (Hedw.) Lindb. c. fr.

57. *Br. acaulon heteromallum, setis longis pallidis* p. 389, tab. 49, fig. 57. — Herb. fol. 122, n. 57. — *Ditrichum pallidum* (Schreb.) Hamp. c. fr.

58. *Br. trichodes aureum, capsulis incurvis obtusis, in setis longis* p. 389, tab. 49, fig. 58. — Herb. fol. 122, n. 58. — *Meesea trichoides* (L.) Spruc. c. fr.

Ordo II. Bryi species, capsulis e setis reflexis pendulis, calyptris fugacibus, operculis plerumque obtusis.

Series I. Species foliis angustissimis.

59. *Br. trichodes, capsulis rubris cernuis* p. 390, tab. 50, fig. 59. — Herb. fol. 123, n. 59. — *Anisothecium rubrum* (Huds.) Lindb. c. fr.

Specimina britannica n. 59 dextrum et sinistrum: *A. rubrum* c. fr., medium tamen: *Pohlia carnea* c. fr., quæ cum illo intermixta crevit et collecta fuit, idem ad ultimum sinistrum „e Gissa" signatum: *A. crispum* c. fr. Cæspitulus *Br. minimi, caule reclinato, capitulo rubro Halleri*, ab eo ipso missus et ad hunc numerum alligatus, inter formas numerosas primæ speciei ponendus est.

60. *Br. trichodes aureum, capsulis piriformibus nutantibus* p. 391, tab. 50, fig. 60. — Herb. fol. 123, n. 60.	*Leptobryum pyriforme* (L.) Wils. c. fr.
61. *Br. trichodes læte virens, capitulis cernuis oblongis* p. 391, tab. 50, fig. 61. — Herb. fol. 123, n. 61.	Figg. A et B. *Pohlia nutans* (Schreb.) Lindb. c. fr. Figg. C—E. *P. elongata* Hedw. c. fr. Figg. F et G. *Mollia (Eucladium) verticillata* (L.) Lindb. forma folia ab ætate perfecte corrupta, nervo solo relicto et recurvato, gerens et omnino sterilis.

Plantæ „*near Charlton, Kent*" et „*from Virginia*", h. e. „forma *humilior*" *Dillenii*, sunt *P. nutans*, c. fr.; eadem tamen „*from Glogwyn y Garnedd*", h. e. „*f. elatior*" *Dillenii*, *P. elongata* c. fr.; *M. verticillata* „*from wet places of Glyder*" lecta est.

Series II. Species pendulæ foliis angustis, mediocri latitudine praeditis.

Divisio I. Surculis teretibus et æqualibus.

62. *Br. pendulum julaceum, argenteum et sericeum* p. 392, tab. 50, fig. 62. — Herb. fol. 123, n. 62.	*Bryum argenteum* L. c. fr. (figg. C—I), juvenile et ster. (figg. A et B).
63. *Br. pendulum, surculis teretibus viridibus* p. 394, tab. 50, fig. 63. — Herb. fol. 123, n. 63.	Figg. A, B et E. *Br. bicolor* Dicks. c. fr. Fig. C. *Br. capillare* L. forma ad var. *carinthiacum* Br. eur., c. fr. Fig. D. *Br. filiforme* Dicks. c. fr.
64. *Br. hypnoides pendulum sericeum, coma insigni atro-rubente* p. 394, tab. 50, fig. 64. — Herb. fol. 124, n. 64.	*Br. alpinum* Huds. c. fr.

Divisio II. Surculis et cauliculis inæqualibus.

65. *Br. orbiculare pulvinatum, hirsutie canescens, capsulis immersis* p. 395, tab. 50, fig. 65. — Herb. fol. 124, n. 65.	Figg. A—C. *Grimmia pulvinata* (L.) Sm. c. fr.
Var. *capsulis erectis prædita* p. 395, tab. 50, fig. 65. — Herb. fol. 124, n. 65.	Figg. D et E. *Gr. campestris* Burch. c. fr.
66. *Br. pendulum ovatum, cæspiticium et pilosum, seta bicolori* p. 396, tab. 50, fig. 66. — Herb. fol. 124, n. 66.	Fig. A. *Bryum bicolor* Dicks. c. setis. Figg. B—D. *Br. cæspiticium* L. c. fr.
Var. E. p. 397, tab. 50, fig. 66. — Herb. fol. 124, n. 66 E.	Fig. E. *Br. erythrocarpon* Schwægr. c. fr.

Var. F et G. p. 397, tab. 50, fig. 66. — Herb. fol. 124, n. 66 F et G.	Figg. F et G. *Br. bicolor* Dicks. c. fr.
Var. H. p. 397, tab. 50, fig. 66. — Herb. fol. 124, n. 66 H.	Fig. H. *Br. pendulum* (Hornsch.) Schimp. c. fr.

Omnia specimina herbarii sunt cum litteris signata, sed sub E adsunt et *Br. cæspiticium* (cæspes sinister) c. fr. et *Br. erythrocarpon* (idem dexter) c. fr., quorum hoc sine dubio solum descriptum et delineatum.

67. *Br. foliis latiusculis congestis, capsulis longis nutantibus* p. 398, tab. 50, fig. 67. — Herb. fol. 125, n. 67.	*Br. capillare* L. c. fr.
68. *Br. annotinum lanceolatum pellucidum, capsulis oblongis, pendulis* p. 399, tab. 50, fig. 68. — Herb. fol. 125, n. 68.	Figg. A—D. *Br. pallens* Sw. c. fr.
Var. E. p. 400, tab. 50, fig. 68.	Fig. E. Ejusdem planta ♂.
Var. F. p. 400, tab. 50, fig. 68.	Fig. F. Forma ejus sterilis et humifusa.

De contentu hujus numeri in collectione dubii hæsimus, quum maxime mancum fragmentum nostrum sit et aliud meliusque postea accipere nobis impossibile esset; in annotationibus scripsimus: „*Br. cæspiticium?*, singula et una species, omnibus litteris carens“. Quæ species insuper ibi conservata sit sat levis momenti videtur, descriptio et delineatio etenim perspicuum faciunt, *Dillenium*, opus suum elaborantem, *Br. pallens* c. fr., ♂ et ster. ante oculos habuisse. Quod ex his verbis ejus clare elucet: „Nempe accidit, ut aquæ puteali immersa planta e viridi primum cærulescentem, dein subfuscum colorem acquireret. Ipsæ etiam plantæ capsuliferæ, cum eas olim aquæ immersas (ob teneritudinem enim extra eam foliorum figura conspicua non est) designarem, colorem suum dilute viridem amiserunt et subfuscæ factæ sunt“. Aliud synonymon *Br. pallentis* est: *Muscus capillaris palustris rubens, capitulis reflexis Doody* Mss. *Buddl.* Hort. sicc., 2, fol. 33, n. 9, cæspes dexter, c. fr., quod cum *Bryo* suo n. 74 (vide infra) *Dillenius* commutavit.

69. *Br. lanceolatum pellucidum, capsulis rotundis, pendulis, carneis* p. 400, tab. 50, fig. 69. — Herb. fol. 125, n. 69.	Figg. A—F. *Pohlia carnea* (L.) Lindb. c. seta (fig. A) et c. fr. (figg. B—F).
Var. *foliis, surculis et setis longioribus* p. 401, tab. 50, fig. 69. — Herb. fol. 125, n. 69.	Fig. G. Eadem species, forma tamen major, c. fr.
70. *Br. pendulum hornum molle, foliis et lanceolatis et gramineis* p. 401, tab. 51, fig. 70. — Herb. fol. 125, n. 70.	Figg. A—C. *P. cruda* (L.) Lindb. c. fr.
Var. *cum setis longioribus* p. 402, tab. 51, fig. 70. — Herb. fol. 125, n. 70.	Figg. D—F. Ejusdem forma brevicaulis et longiseta, ster. (fig. D) et c. fr. (figg. E et F).
71. *Br. stellare hornum sylvarum, capsulis magnis nutantibus* p. 402, tab. 51, fig. 71. — Herb. fol. 126, n. 71.	Figg. A—G. *Astrophyllum hornum* (L.) Lindb. c. seta (fig. A) et c. fr. (figg. B—G).
Var. H. p. 403, tab. 51, fig. 71. — Herb. fol. 126, n. 71.	Fig. H. Ejusdem planta sterilis.

Var. I et K. p. 403, tab. 51, fig. 71. — Herb. fol. 126, n. 71. — Figg. I et K. Plantæ ♂ ejus.

72. *Br. annotinum palustre, capsulis ventriosis pendulis* p. 404, tab. 51, fig. 72. — Herb. fol. 126, n. 72. — Figg. A—C. *Bryum ventricosum* Dicks. var. *angustifolium* Lindb. c. fr. Figg. D—F. Ejusdem α. *latifolium* Lindb. c. fr.

73. *Br. lanceolatum bimum, setis et capsulis longis pendulis* p. 405, tab. 51, fig. 73. — Herb. fol. 127, n. 73. — Figg. A et B. *Br. ventricosum* Dicks. var. *gracilescens* Schimp. ster. Figg. C—E. *Br. pallens* Sw. c. fr. Fig. F. *Br. bimum* Schreb. c. fr.

Var. *colore rubro* p. 406. — Herb. fol. 127, n. 73. — *Br. ventricosum* Dicks. α. *latifolium* Lindb. forma grandis, ster. — Non delineatum.

In herbario sola A et B signata. Ad dextrum e B sunt affixi nonnulli surculi *Pohliæ albicantis* c. setis, deinde planta sterilis *Br. ventricosi*, postea stirpes sat numerosæ *Br. bimi* c. fr., tum eædem *Br. pallentis* c. fr. et denique ad extremum dextrum „varietas rubra e Snowdon“: *Br. ventricosi* forma supra laudata, ster.

74. *Br. palustre complicatum rubens, capsulis turbinatis pendulis* p. 406, tab. 51, fig. 74. — Herb. fol. 127, n. 74. — *Br. turbinatum* (Hedw.) Schwægr. c. fr.

Series III. Species pendulae, foliis latioribus.

75. *Br. bulbiforme aureum, calyptra quadrangulari, capsulis piriformibus nutantibus* p. 407, tab. 52, fig. 75. — Herb. fol. 127, n. 75. — *Funaria hygrometrica* (L.) Sibth. c. fr.

76. *Br. dendroides polycephalon, Phyllitidis folio undulato pellucido, capsulis ovatis pendulis* p. 410, tab. 52, fig. 76. — Herb. fol. 127, n. 76. — *Astrophyllum undulatum* (L.) Lindb. c. fr. (figg. A—D) et ♂ (fig. E).

77. *Br. stellare roseum majus, capsulis ovatis pendulis* p. 411, tab. 52, fig. 77. — Herb. fol. 128, n. 77. — *Bryum proliferum* (L.) Sibth. ♂ (figg. A et B), c. fr. (figg. C et D) et ster. (fig. E).

78. *Br. stellare roseum pendulum minus, capsulis et setis longioribus* p. 412, tab. 52, fig. 78. — Herb. fol. 128, n. 78. — *Br. capillare* L. forma major ster. (fig. A) et c. fr. (figg. B et C).

79. *Br. pendulum, foliis variis pellucidis, capsulis ovatis* p. 413, tab. 53, fig. 79. — Herb. fol. 128, n. 79. — Figg. A—C. *Astrophyllum silvaticum* (Lindb.) Lindb. c. setis (fig. A) et c. fr. (figg. B et C). Figg. D et E. *A. cuspidatum* (L., Neck.) Lindb. ♂. Fig. F. Eadem, forma sterilis et in apice innovans. Figg. G—L. Eadem, surculi steriles et repentes.

Var. M. p. 414, tab. 53, fig. 79. — Herb. fol. 129, n. 79 M. | Fig. M. *A. ciliare* (Grev.) Lindb. c. fr.

Specimen plantæ M "a *Vaillantio* missum" inscriptum adest.

80. *Br. pendulum, Serpilli folio longiore pellucido, capsulis oblongis cuspidatis* p. 416, tab. 53, fig. 80. — Herb. fol. 129, n. 80. | *A. rostratum* (Schrad.) Lindb. ster. (fig. A) et c. fr. (figg. B et C).

81. *Br. pendulum, Serpilli folio rotundiore pellucido, capsulis ovatis* p. 416, tab. 53, fig. 81. — Herb. fol. 129, n. 81. | *A. punctatum* (L.) Lindb. c. fr. (figg. A, D et G—I), ♂ (figg. B, E, K et L) et ster. (figg. C, F et M—O).

Ad finem generis p. 418 sequuntur duæ species *Bryi* non numeratæ et non determinabiles, ut auctori ignotæ.

Appendix.

8. *Br. albidum et glaucum fragile minus, foliis erectis, setis oblongis* p. 546, tab. 83, fig. 8. — Herb. fol. 175, n. 8. | *Leucobryum minus* Hamp. c. fr.

9. *Muscus Norwegicus, umbraculo rubérrimo insignitus* p. 547, tab. 83, fig. 9. — Herb. fol. 175, n. 9. | *Splachnum rubrum* Montin. c. fr.

19. *Br. foliis membranaceis obtusis* p. 552, tab. 85, fig. 19. — Herb. fol. 176, n. 19. | *Arrhenopterum heterostichum* Hedw. forma humilis, c. setis.

Genus XII. Polytrichum (pag. 419).

Ordo I. Polytrichi species capsulis quadrangularibus, per apophysin circularem cum seta connexis.

1. *P. quadrangulare vulgare, Juccæ foliis serratis* p. 420, tab. 54, fig. 1. — Herb. fol. 130, n. 1. | *Polytrichum commune* L., Willd. c. fr. (figg. A—D) et ♂ (figg. E—H).

Inter plantas veras herbarii cæspitulus masculus *P. stricti* alligatus est.

2. *P. quadrangulare, Juniperi foliis brevioribus et rigidioribus* p. 424, tab. 54, fig. 2. — Herb. fol. 131, n. 2. | Figg. A—E, G, I et K. *P. juniperinum* Willd. ster. (fig. A), c. setis (figg. B—E), c. fr. (fig. G) et ♂ (figg. I et K). Figg. F et H. *P. attenuatum* Menz. var. *brachycarpum* Lindb. c. fr. (fig. F) et ♂ (fig. H).

3. *P. quadrangulare minus, Juniperi foliis pilosis* p. 426, tab. 54, fig. 3. — Herb. fol. 131, n. 3.	*P. pilosum* Neck. c. setis (fig. A), c. fr. (figg. B—E) et ♂ (fig. F).

Ordo II. Polytrichi species capsulis subrotundis, apophysi plerumque carentibus.

4. *P. Alpinum ramosum, capsulis e summitate ellipticis* p. 427, tab. 55, fig. 4. — Herb. fol. 131, n. 4.	*P. alpinum* L. c. fr.

In herbario specimen sterile *P. juniperini*, cum ceteris veris mixtum, adest.

5. *P. ramosum, setis ex alis urnigeris* p. 427, tab. 55, fig. 5. — Herb. fol. 132, n. 5.	*P. urnigerum* L. c. fr.
6. *P. nanum, capsulis subrotundis galeritis, Aloës folio non serrato* p. 428, tab. 55, n. 6. — Herb. fol. 132, n. 6.	*P. subrotundum* Huds. c. setis (figg. A et B) et c. fr. (figg. C—L).
7. *P. parvum, Aloës folio serrato, capsulis oblongis* p. 429, tab. 55, fig. 7. — Herb. fol. 132, n. 7.	*P. nanum* Weiss. c. setis (fig. A), c. fr. (figg. B—D) et ♂ (fig. E).
8. *P. Bryi ruralis facie, capsulis sessilibus, majus* p. 430, tab. 55, fig. 8. — Herb. fol. 133, n. 8.	*Dorcadion affine* (Schrad.) Lindb. c. fr.

Asservata sunt et *D. affine* c. fr. et *D. striatum* c. fr., quorum tamen illa species sola sine dubio descripta et adumbrata, setæ etenim sat altæ, thecæ altiuscule prominentes, siccæ et evacuatæ subcylindricæ „tenuiterque striatæ", calyptræ sat pilosæ.

9. *P. Bryi ruralis facie, capsulis sessilibus, minus* p. 431, tab. 55, fig. 9. — Herb. fol. 133, n. 9.	*D. stramineum* (Hornsch.) Lindb. c. fr.

Collectio tres diversas species nobis ostendit, *D. stramineum* c. fr. perfecte maturis, *D. anomalum* var. *saxatile* in eodem statu et *D. rupestre* c. fr. junioribus. Ab iis prima videtur stirps vera n. 9 *Dillenii*, quum planta parva, thecæ quoque parvæ, parum emergentes ut „subsessiles", subovatæ, siccæ et evacuatæ subcylindricæ; calyptræ tamen nimis, ut in *D. rupestri*, ex icone pilosæ. Nullo modo *D. anomalum* var. *saxatile* et vix *D. rupestre* esse potest, quia planta parva, thecæ siccæ et evacuatæ fere cylindricæ delineatæ et specimen *D. rupestris* in herbario laudato fructus omnes valde immaturos gerit.

10. *P. capsulis sessilibus, foliis brevibus, rectis, carinatis* p. 432, tab. 55, fig. 10. — Herb. fol. 133, n. 10.	*D. rupestre* (Schleich.) Lindb. var. *Sturmii* (Hornsch.) Lindb. c. fr.

11. *P. capillaceum crispum, calyptris acutis pilosissimis* p. 433, tab. 55, fig. 11. — Herb. fol. 133, n. 11.	*Weissia ulophylla* Ehrh. c. fr.

Ad ultimum dextrum adglutinatus est cæspes *W. phyllanthæ* c. gemm., inscriptionem: „Forte *Byssus* quædam inest summitatibus. *Brought from Anglesea by Mr.* *Green*“ possidens.

12. *P. acaulon capillaceum, capsulis cylindraceis* p. 434, tab. 55, fig. 12. — Herb. fol. 133, n. 12.	*Polytrichum tenue* Menz. c. fr.

Genus XV. **Porella** (pag. 459).

P. pinnis obtusis p. 459, tab. 68. — Herb. fol. 146.	*Porella pinnata* L. ♂.

Genus XVIII. **Anthoceros** (pag. 475).

1. *A. foliis minoribus, magis laciniatis* p. 476, tab. 68, fig. 1. — Herb. fol. 153, n. 1.	*Anthoceros punctatus* L. c. fr.
2. *A. foliis majoribus, minus laciniatis* p. 476, tab. 68, fig. 2. — Herb. fol. 153, n. 2.	Fig. A. *A. lævis* L. α. c. fr. Fig. B. Ejusdem var. *carolinianus* (Michx.) Lindb. c. fr.

Adsunt in herbario sola specimina „e Virginia a Dre *Mitchell*“.

3. *A. angustifolia, flore brevi* p. 477, tab. 68, fig. 3 *(e* Micheli *iterata)*.	An sit frons sterilis *Ricciæ canaliculatæ* Hoffm. var. *fluitantis* (L.) Lindb., s. d. fios tamen aliquid animalculum adhærens? Icon maxime dubia, inextricabilis.

In collectione figura data alligata, sed nullum specimen plantæ veræ, cujus loco cæspitulus *Ricciæ* dictæ, inscriptus: „an 3? In Anglia lectum. Confer cum *Lichenastro* 47“.

4. *A. folio tenuissimo multifido* p. 477, tab. 68, fig. 4. — Herb. fol. 153, n. 4.	*Riccardia multifida* (L.) B. Gr., Lindb. ster.

„Ab *Hallero*. *Anthoceros minima ramosissima, ramis et ramulis conjugatis Hall.* Enum. stirp. Helv., p. 128, n. 2, descr. sine icone“ *Dillenius* in herbario suo ad specimen adjunxit.

5. *Muscus capillaceus aphyllus, capitulo crasso bivalvi* p. 477, tab. 68, fig. 5. — Herb. fol. 153, n. 5.	*Buxbaumia aphylla* L. c. fr.

„E *Jos. Monti*“: herb. *Dillenii*.

Genus XIX. **Lichenastrum** (pag. 479).

Ordo I. Lichenastri species surculis et foliis determinate figuratis.

Series I. Foliis unam partem spectantibus.

1. *L. Alpinum purpureum, foliis auritis et cochleariformibus* p. 479, tab. 69, fig. 1. — Herb. fol. 154, n. 1.	Figg. A et I. *Nardia obovata* (Nees.) Lindb. ster. Figg. B et H. *Martinellia undulata* (L.) B.Gr. var. *dentata* (Dum.) Lindb. ster. Fig. C. *Nardia emarginata* (Ehrh.) B.Gr. c. coles. Fig. D. *Pleurozia purpurea* (Lightf.) Lindb. ster.; e postico visa. Fig. E. *Martinellia undulata* forma *purpurea* ster. Figg. F et G. *Nardia compressa* (Hook.) B.Gr. ster.

Tres cæspites, quorum idem sinister: „Junius A“ a *Martinellia undulata* var. *dentata* ster. et *Nardia obovata* paroica ster., medius tamen a *N. emarginata* c. coles. et *M. undulata* forma *purpurea* ster., denique cæspes dexter: „var. I“ a sola *N. obovata* ster. formantur. Inter cæspites dextrum et medium affixi sunt duo surculi *N. compressæ* ster., „var. G“ signati. Nulla *Pleurozia purpurea* adest, sed in *Buddl. Hort. sicc.*, 2, fol. 16, sub n. 13 eam determinavimus.

2. *L. pinnulis minutissimis rotundis* p. 481, tab. 69, fig. 2. — Herb. fol. 154, n. 2.	*Jungermania minuta* Cranz. ster.
3. *L. scorpioides pulchrum villosum* p. 481, tab. 69, fig. 3. — Herb. fol. 154, n. 3.	Figg. A et B. *Blepharozia ciliaris* (L.) Lindb. ster.
Var. C. p. 481, tab. 69, fig. 3. — Herb. fol. 154, n. 3.	Fig. C. Eadem, sed forma angustior et remotifolia, ster.
4. *L. multiflorum exile, foliis angustissimis* p. 481, tab. 69, fig. 4. — Herb. fol. 155, n. 4.	*Cephalozia bicuspidata* (L.) Dum. c. fr.

In herbario cæspitulus minimus solus *C. conniventis (Dicks.) Lindb.* ster., cui associata icon ex *Hist. musc.*, vix dubitanter *C. bicuspidatam* bene repræsentans, sed planta *Dillenii* verisimiliter collectiva. Sub sua *Jungermania multiflora Hudson* (Fl. angl., 1 ed., p. 431, n. 3: 1762) *Lichenastrum* n. 4 citat, sed eam pessime describit, ut incertissima restet. In *Mantissa secunda* p. 310 (1771) *Linnæus* tamen, *J. multifloram* adoptans, ei has eximias notas tribuit: „Folia alterna, ubique geminata, setacea, æqualia, hyalina, vix articulata, oculo armato videnda. Habitat in Angliæ, Sueciæ sylvis. D. D *Sahlberg*“, notæ quæ ad solam *Lepidoziam multifloram (Huds., L.) Lindb.*, h. e. *L. setaceam (Web.) Mitt.*, quadrant.

Series II. Foliis utramque partem spectantibus, seu Species pinnatae, pinnis Trichomanis et Asplenii instar dispositis.

Divisio I. Pinnis simplicibus, alternatim adversis, nervo nudo.

Subdivisio I. Species pinnulis integris, aut levissime tantum crenatis.

5. *L. Asplenii facie, pinnis laxioribus* p. 482, tab. 69, fig. 5. — Herb. fol. 155, n. 5.	*Plagiochila asplenioides* (L.) Dum. α. *major* Lindenb. c. fr.
6. *L. Asplenii facie, pinnis confertioribus* p. 483, tab. 69, fig. 6. — Herb. fol. 155, n. 6.	Eadem species, sed var. *confertior* Lindenb. c. fr. (fig. A) et ster. (figg. B et C).
7. *L. Trichomanis facie, et basi et medio florens* p. 484, tab. 69, fig. 7. — Herb. fol. 155, n. 7.	*Cheiloscyphus viticulosus* (L.) Lindb. c. fr. (figg. A et B) et ster. (fig. C).
8. *L. trichomanoides aquaticum odoratum fontis S. Winifridæ* p. 485, tab. 69, fig. 8. — Herb. fol. 155, n. 8.	*Jungermania riparia* Tayl. var. *elongata* Lindb. ♂. — Vide descriptionem ad finem opusculi.
9. *L. Trichomanis facie, polyanthemum, breve et repens* p. 486, tab. 70, fig. 9. — Herb. fol. 156, n. 9.	*Cheiloscyphus polyanthos* (L.) Cord. c. fr.
10. *L. Trichomanis facie minus, ab extremitate florens* p. 486, tab. 70, fig. 10. — Herb. fol. 156, n. 10.	Fig. A. *Jungermania riparia* Tayl. α. c. fr. Fig. B. *Mylia Taylori* (Hook.) B.Gr. ♂.
Var. C. p. 486, tab. 70, fig. 10. — Herb. fol. 156, n. 10.	Fig. C. *Nardia crenulata* (Sm.) Lindb. var. *gracillima* (Sm.) Lindb. c. fr.

Cæspites duo ad sinistrum: *J. riparia* c. coles., idem medius: *N. crenulata* var. *gracillima* ♂ et coles., cæspes secundus e dextro: *J. riparia* α. ster. mixta cum *J. bantryensi* ster., sed idem ultimus dexter: *Mylia Taylori* ♂.

Subdivisio II. Species pinnulis bifidis, trifidis et spinosis.

11. *L. pinnulis acutioribus et concavis, bifidis, majus* p. 487, tab. 70, fig. 11. — Herb. fol. 156, n. 11.	*Lophocolea bidentata* (L.) Dum. ster. (figg. A et B) et c. fr. (fig. C).
12. *L. pinnulis obtusioribus bifidis, minus* p. 488, tab. 70, fig. 12. — Herb. fol. 156, n. 12.	*Kantia fissa* (L.) Lindb. ster.
13. *L. pinnulis acutissime bifidis, minimum* p. 488, tab. 70, fig. 13. — Herb. fol. 156, n. 13.	*Cephalozia connivens* (Dicks.) Lindb. c. fr. (figg. A et C) et ster. (fig. B). — Icon non bona.

Sine ulla hæsitatione hunc numerum referimus ad muscum, solum in collectione asservatum et ibi optime fertilem, præsertim quum textus: „Surculi breves, folia plana, valde acute et pro parvitate sua profunde incisa. Capitula oblonga, thecæ et flores pro plantulæ ratione magnæ, laciniæ floris, quam vulgaris 11. longiores, thecæ item longiores, teretes“ clare narret.

14. *L., quod Jungermannia minima repens, foliis bifidis, vagina florum ventricosa Mich.* — p. 489, tab. 70, fig. 14 (*e* Micheli *iterata*). — *Jungermania turbinata* Radd. ç. fr.

15. *L. ramosius, foliis trifidis* p. 489, tab. 70, fig. 15. — Herb. fol. 157, n. 15. — *Plagiochila spinulosa* (Dicks.) Dum. ♀ ster.

16. *L. pinnulis alternis, quasi spinosis* p. 489, tab. 70, fig. 16. — Herb. fol. 157, n. 16. — Eadem species, colesulifera in herbario, sed sterilis in icone.

Divisio II. Lichenastri species pinnatæ, facie Trichomanis, quarum nervus auriculis et pinnis secundariis tegitur.

Subdivisio I. Superius, qua is auricula vel foliorum appendice tegitur.

17. *L. pinnis auriculatis majoribus et non crenatis* p. 490, tab. 71, fig. 17. — Herb. fol. 157, n. 17. — *Martinellia undulata* (L.) B.Gr. α. *integrifolia* Lindb. c. fr.

18. *L. auriculatum, pinnis minoribus crenatis* p. 490, tab. 71, fig. 18. — Herb. fol. 157, n. 18. — *M. nemorosa* (L.) B.Gr. c. fr.

Specimen sterile „ab *Hallero*".

19. *L. auriculatum, pinnulis rotundis, crispum* p. 491, tab. 71, fig. 19. — Herb. fol. 157, n. 19. — Figg. A—C. *M. resupinata* (L.) B.Gr. c. fr. Figg. D et E. *M. gracilis* Lindb. ster.

Suæ *Jungermaniæ resupinatæ* Sp. plant., 1 ed., 2, p. 1132, n. 9 (1753) attribuit *Linnæus*, quoad muscos maximam partem *Dillenium* sequens, hæc verba: „frondibus inferne floriferis" et re vera figg. A—C tabulæ citatæ in *Hist. musc.* colesulas sporogoniiferas longe infra medium vel subbasilares in caule demonstrant. Et ideo planta *Linnæi* ob hanc notam ad eas se refert, nullo modo tamen ad figg. D et E (*M. gracilem*), quæ perfecte steriles delineatæ sunt et a *Linnæo* surculi steriles illius (*M. resupinatæ*) judicatæ sine dubio fuerunt. Qua causa *J. resupinata L.* synonyma cum *J. compacta Roth.*, nec cum nostra *M. gracili*, quæ in herb. *Dillenii* cæspites superiores format et colesulas juniores gerit.

20. *L. auriculatum, pinnulis angustis, planis, recurvis* p. 492, tab. 71, fig. 20. — Herb. fol. 158, n. 20. — *Diplophyllum albicans* (L.) Dum. ♂ (fig. A) et c. fr. (figg. B—G).

21. *L. auriculatum, Ornithopodii minoris pinnulis ciliatis* p. 493, tab. 71, fig. 21. — Herb. fol. 158, n. 21. — *Martinellia planifolia* (Hook.) B.Gr. ster.

Subdivisio II. Nervo inferius squama seu foliolo secundario, in tribus prioribus speciebus singulari, in ultima pluribus squamis tecto.

22. *L. pinnulis obtuse trifidis, nervo geniculato* p. 493, tab. 71, fig. 22. — Herb. fol. 158, n. 22 (solum A et B).
Figg. A et B. *Bazzania trilobata* (L.) B.Gr. ster.
Figg. C et D (*e* Micheli *iterata*). *Fossombronia angulosa* (Dicks.) Radd. c. fr. (fig. C) et ♂ (fig. D).
Fig. E (*e* Micheli *iterata*). *F. cæspitiformis* DeN. ? c. fr.

23. *L. multifidum majus, ab extremitate florens* p. 494, tab. 71, fig. 23. — Herb. fol. 158, n. 23.
Planta composita, systema etenim vegetabile ejus ad *Bazzaniam trilobatam* (L.) B.Gr., colesulæ et fructus apicales in caule ad *Jungermaniam quinquedentatam* Huds. contra pertinent.

Cæspites omnes ad *B. trilobatam* referri debent, sed in cæspitulo lineæ superioris supra eam duæ plantæ (steriles) *J. quinquedentatæ* repent.

24. *L. multifidum exiguum, ad basim florens, per siccitatem imbricatum* p. 494, tab. 71, fig. 24. — Herb. fol. 158, n. 24.
Lepidozia reptans (L.) Dum. c. fr.

In medio lineæ superioris cæspes fertilis *Cephaloziæ bicuspidatæ*.

25. *L. filicinum pennatum* p. 495, tab. 71, fig. 25. — Herb. fol. 158, n. 25.
Porella pinnata L. var. lobulo foliari postico majore, eodem bracteali denticulato, ♀ ster.

Series III. Lichenastri species imbricatae, seu quarum squamae densius impositae minus extant, minusque pinnatae sunt.

Divisio I. Quarum squamæ tantum inferius squama secundaria instructæ sunt.

26. *L. imbricatum majus, squamis compressis et planis* p. 496, tab. 72, fig. 26. — Herb. fol. 159, n. 26.
Radula complanata (L.) Dum. c. fr.

27. *L. imbricatum minus, squamis convexo-concavis* p. 497, tab. 72, fig. 27. — Herb. fol. 159, n. 27.
Frullania dilatata (L.) Dum. c. fr.

Specimina omnia *Fr. dilatatæ*, excepto uno in medio lineæ inferioris, quod *Fr. tamarisci* ♂ est.

28. *L. imbricatum minimum, squamis planis cinereis* p. 498, tab. 72, fig. 28. — Herb. fol. 159, n. 28 (solum A et B).	Figg. A et B. *Fr. dilatata* (L.) Dum. forma minor et abnormiter expallida, ster. Fig. C (*e* Micheli *iterata*). *Radula complanata* (L.) Dum. var. *minor* (Radd.) Lindb. c. fr.
29. *L., quod Jungermannia omnium minima, seu vix conspicua, Serpilli aut Herniariæ foliis auritis, floribus ex albo virescentibus, vagina cordiformi Mich.* — p. 499, tab. 72, fig. 29 (*e* Micheli *iterata*).	*Lejeunea minutissima* (Sm.) Dum., L. G., h. e. *L. inconspicua* (Radd.) DeN., c. fr.
30. *L., quod Jungermannia minima, foliis auritis, ex rotunditate acuminatis, punctatis ac veluti perforatis, floribus virescentibus, vagina cordiformi Mich.* — p. 499, tab. 72, fig. 30 (*e* Micheli *iterata*).	*L. cavifolia* (Ehrh.) Lindb. c. fr.

Divisio II. Species quarum et nervi et folia squamis subtus secundariis teguntur.

31. *L. imbricatum, Tamarisci Narbonensis facie* p. 499, tab. 72, fig. 31. — Herb. fol. 159, n. 31.	*Frullania tamarisci* (L.) Dum. c. fr. (fig. A) et ster. (figg. B et C).
32. *L. Arboris Vitæ facie, foliis minus rotundis* p. 501, tab. 72, fig. 32. — Herb. fol. 160, n. 32.	*Porella platyphylla* (L.) Lindb. *α.* c. fr. (figg. A et B) et ster. (figg. C et D).
33. *L. Arboris Vitæ facie, foliis rotundioribus* p. 502, tab. 72, fig. 33. — Herb. fol. 160, fig. 33.	*P. lævigata* (Schrad.) Lindb. var. *integra* Lindb. ster.
34. *L. imbricatum, Filiculæ crispæ facie* p. 503, tab. 72, fig. 34. — Herb. fol. 160, n. 34.	*P. radens* Lindb. n. sp. ♂ (descriptionem vide ad finem hujus operis).

Series IV. Lichenastri species foliis undique cinctae.

35. *L. filicinum pulchrum villosum* p. 503, tab. 73, fig. 35. — Herb. fol. 160, n. 35.	*Trichocolea tomentella* (Ehrh.) Dum. ster. (fig. A) et c. fr. (figg. B—D).
36. *L. foliis variis* p. 505, tab. 73, fig. 36. — Herb. fol. 161, n. 36.	*Diplophyllum albicans* (L.) Dum. ster. (fig. A), c. coles. (fig. B) et c. fr. (figg. C et D).
37. *L. trichodes minimum, in extremitate florens* p. 505, tab. 73, fig. 37. — Herb. fol. 161, n. 37.	*Blepharostoma trichophyllum* (L.) Dum. c. fr. incluso.

38. *L. alpinum, Bryi julacei argentei facie* p. 506, tab. 73, fig. 38. — Herb. fol. 161, n. 38. — *Anthelia julacea* (L.) Dum. c. fr.

In textu non memorata est *Cesia obtusa*, quæ cæspitulos duos, a nobis in herbario *Dillenii bb* inscriptos, mera format.

39. *L. alpinum atro-rubens teres, calycibus squamosis* p. 506, tab. 73, fig. 39. — Herb. fol. 161, n. 39. — *Andreæa alpina* (L.) Sm. ster. (fig. A) et c. fr. (figg. B—D).

40. *L. alpinum nigricans, foliis capillaceis reflexis* p. 507, tab. 73, fig. 40. — Herb. fol. 161, n. 40. — *A. Rothii* W. M. var. *falcata* (Schimp.) Lindb. forma ad var. *hamatam* Lindb., c. fr.; planta etenim est robustior, foliis longioribus, e basi minus concava magis sensim acuminatis, acumine subintegerrimo, superne angustiore et acutiore, nervo crassiore et continuo, quam in vera *A. falcata*.

Ordo II. Lichenastri species foliis varie et indeterminate divisis, repentes et cauliculis, præter pediculos, destitutæ.

41. *L. capitulis rotundis, e foliorum medio enascentibus* p. 508, tab. 74, fig. 41. — Herb. fol. 162, n. 41. — *Marsilia epiphylla* (L.) Lindb. c. fr.

42. *L. capitulis oblongis, juxta foliorum divisuras enascentibus* p. 509, tab. 74, fig. 42. — Herb. fol. 162, n. 42. —
Figg. A—I. *Riccardia pinguis* (L.) B. Gr. var. β. 1 (Nees.) forma *minor* c. fr. inclus.
Figg. K—N. Ejusdem forma *major* c. fr.
Fig. O. Eadem species, α. forma perfecte ster.
Figg. P et Q. *Marsilia endiviæfolia* (Dicks.) Lindb. ster.
Figg. R, S et X. Ejusdem plantæ ♂.
Figg. T et U. *Riccardia pinguis* α. ♂.

In herbario litteræ Q, R et S solæ inscriptæ, de cetero adsunt numerosi cæspites et plantæ hepaticarum, in explicatione tabulæ nominatarum.

43. *L. Ambrosiæ divisura* p. 511, tab. 74, fig. 43. — Herb. fol. 162, n. 43. — *R. multifida* (L.) B.Gr., Lindb. α. *ambrosioides* (Nees.) Lindb. c. fr.

44. *L. Chamædryos multifidæ divisura* p. 511, tab. 74, fig. 44. — Herb. fol. 163, n. 44 (B solum). —
Fig. A. *R. pinguis* (L.) B.Gr. var. β. 3. (Nees.) c. fr. — *Icon e* Micheli *iterata.*
Fig. B. *R. latifrons* (Lindb.) Lindb. var. *sinuata* (Dicks.) Lindb. ster,

45. *L. tenuifolium furcatum, thecis globosis pilosis* p. 512, tab. 74, fig. 45. — Herb. fol. 163, n. 45.

46. *L. exiguum, capitulis nigris lucidis, e cotylis parvis nascentibus* p. 513, tab. 74, fig. 46. — Herb. fol. 163, n. 46.

Figg. A—C, F et G. *Metzgeria furcata* (L.) Dum., Lindb. c. calyptris (figg. A, B, F et G) et c. fr. (fig. C).
Figg. D et E. *M. conjugata* Lindb. ster.
Fossombronia pusilla (L.) Dum., Lindb. c. fr.

Ordo III. Lichenastri species incertæ, de quarum capitulis et floribus non constat.

47. *L. aquaticum fluitans, tenuifolium, furcatum* p. 514, tab. 74, fig. 47. — Herb. fol. 163, n. 47. — *Riccia canaliculata* Hoffm. var. *fluitans* (L.) Lindb. ster.
48. *Ulva palustris ramosa et foliosa* p. 514, tab. 74, fig. 48. — Herb. fol. 163, n. 48. — *Riccardia pinguis* (L.) B.Gr. var. β. 2, ♂.
49. *Jungermannia caule ramoso, surculis compressis, foliis imbricatis serie duplici, ovato-acutis, ciliatis* Fl. lapp. — p. 515. — *Blepharozia ciliaris* (L.) Lindb.
50. *J. caule simplici, foliis ovatis, margine reflexis undique laxe imbricatis* Fl. lapp. — p. 515. — *Chandonanthus setiformis* (Ehrh.) Lindb.

Genus XX. Lichen (pag. 515).

Ordo I. Lichenes pileati.

1. *L. vulgaris major, pileatus et verrucosus* p. 516, tab. 75, fig. 1. — Herb. fol. 164, n. 1. — *Hepatica conica* (L.) Lindb. c. fr. (figg. A et B) et ♂ (fig. C).
2. *L. pileatus parvus, foliis crenatis* p. 519, tab. 75, fig. 2. — Herb. fol. 164, n. 2. — *Reboulia hemisphærica* (L.) Radd. ster. (figg. A et B) et c. fr. (figg. C—G).
3. *L. pileatus angustifolius dichotomus* p. 520, tab. 75, fig. 3. — Herb. fol. 165, n. 3 (A et C solum). — Figg. A et C. *Marchantia (Chlamydium) Dillenii* Lindb. n. sp. dioica, c. fr. jun. et scyphis gonidiiferis. — Descriptionem vide ad finem opusculi hujus.
Fig. B. *Grimaldia androgyna* (L.) Lindb. autoica, c. fr.; h. e. *Gr. dichotoma* Radd. — *Icon e* Micheli *iterata.*

4. *L. pileatus parvus carinatus, capitulis fimbriatis* p. 521, tab. 75, fig. 4. — Herb. fol. 165, n. 4.
   Asterella tenella (L.) Palis. c. fr., h. e. *Fimbriaria tenella* Nees. var. *nigripes* (Bisch.).
5. *L. seminifer lunulatus, florifer pileatus, tandem cruciatus* p. 521, tab. 75, fig. 5. — Herb. fol. 165, n. 5.
   Lunularia cruciata (L.) Dum. ster. et cum scyphis gonidiiferis (figg. A, D—G) et c. fr. (figg. B et C).

Ordo II. Lichenes radiati seu stellati.

6. *L. fontanus major, stellatus æque, ac umbellatus, et cyathophorus* p. 523, tab. 76, fig. 6. — Herb. fol. 166, n. 6.
   Marchantia polymorpha L. forma *aquatica* ♂ cum scyphis gonidiiferis (figg. A—D) et c. fr. et scyphis (figg. E et F).
7. *L. domesticus minor, stellatus æque, ac umbellatus, et cyathophorus* p. 527, tab. 77, n. 7. — Herb. fol. 166, n. 7.
   Ejusdem plantæ forma *domestica* ster. (fig. A), c. fr. et scyphis (figg. B, C et E) et ♂ et scyphis (fig. D).
8. *L. anapodocarpos* p. 531, tab. 77, fig. 8. — *Icon e* Plumier *iterata.*
   M. chenopoda L. ♂ et ♀, sed false autoica et male delineata.

Ordo III. Lichenes quorum flores et fructus bene perspecti non sunt.

9. *L. petræus minimus, fructu Orobi* p. 532, tab. 78, fig. 9. — Herb. fol. 167, n. 9.
   Targionia hypophylla L. — Figg. A — F (planta autoica) *e* Micheli, figg. G et H (planta false solum feminea) *e* Colonna *iteratæ.*
10. *L. minimus, foliis venosis, bifariam vel trifariam se dividendo progredientibus* p. 533, tab. 78, fig. 10. — Herb. fol. 167, n. 10.
   Riccia glauca L.

   Obs. Alia figura 10 in eadem tabula, h. e. „*10 e, k, l*“, aliam plantam repræsentat, nempe *R. lamellosam*, e *Micheli* tab. 57, fig. 4 ♂ et ♀, iteratam, de qua *Dillenius* p. 536 sub n. 16 mentionem facit.
   R. lamellosa Radd.
11. *L. omnium minimus, foliolis scissis, super terram expansis* p. 534, tab. 78, fig. 11. — Herb. fol. 167, n. 11.
   R. sorocarpa Bisch.

Specimina in „*Black Heath* prope *Greenwich*“ ab ipso *Dillenio* „Octobri“ lecta, sine dubio ad *R. sorocarpam* pertinent, *frons* etenim parva, bifurca, laciniis sublineanibus, acutiusculis, supra acute et sat profunde carinata, marginibus erectis, crassa, in sectione transversa fere quadrata, *squamæ* posticæ magnæ, imbricatæ, semirotundæ, hyalinæ, *spori* subnigri, paullo majores quam in R. glauca, dense minuteque foveolati, in nodis intersepimenti valide et obtuse unipapillosi.

12. *L. palustris, Rutæ folio* p. 535, tab. 78, fig. 12. — Herb. fol. 167, n. 12.	*R. crystallina* L., Schmid.
13. *Riccia minima angustifolia cineritia, segmentis crassis non sulcatis Mich.* — p. 535, tab. 78, fig. 13 (*e* Micheli *iterata*).	*R. glauca* L.
14. *R. minima, segmentis brevioribus et obtusioribus, ample sulcatis Mich.* — p. 535, tab. 78, fig. 14 (*e* Micheli *iterata*).	*R. bifurca* Hoffm.
15. *R. major, Coriandri sapore, foliorum superficie veluti tessellata, fructu subrotundo aspero Mich.* — p. 535, tab. 78, fig. 15 (*e* Micheli *iterata*).	*Corsinia coriandrina* (Spreng.) Lindb. c. fr. et ♂.
16. *R. media obscure virens, foliis altius sulcatis, in superficie veluti punctatis, fructu pyramidato glabro Mich.* — p. 535, tab. 78, fig. 16 (*e* Micheli *iterata*).	*Tessellina pyramidata* (Radd.) Dum. c. fr. et ♂.
17. *Sphærocarpos terrestris minima Mich.* — p. 536, tab. 78, fig. 17 (*e* Micheli *iterata*).	*Sphærocarpos Michelii* Bellard. c. fr.
18. *L. parvus vernus cordiformis, ima parte fimbriatus, Lentis palustris modo aquæ innatans* p. 536, tab. 78, fig. 18. — Herb. fol. 167, n. 18.	*Ricciocarpos natans* (L.) Cord. ster.
19. *L. saxatilis latifolius viridis, corium carchariæ piscis referens, ad foliorum apices exanthemata sua condens Rupp.* — p. 537.	*Hepatica conica* (L.) Lindb. ♂.
20. *Ychcacalotic, seu Vas Gossypinum Hernand.* Quatr. libr. plant. Nuev. Españ., p. 142 (1615), et Rer. med. Nov. Hisp. thesaur., p. 257 (1651); — p. 537.	*Aitoniæ* Forst. (generis inter Marchantiaceas) species?

Descriptiones.

1. **Marchantia (Chlamydium) Dillenii** Lindb. n. sp. (*Lichen* n. 3 A et C).

Dioica; frons late linearis, dichotoma, tenuis, pellucida, parum et breviter radiculosa, margine undulata et integerrima, areolis valde indistinctis, poris magnis et creberrimis, postice (subtus) brunneo-pallida, squamis brevibus; *cephalopodium* semipollicare — pollicare, parum barbatum; *carpocehpalum* (in statu juniore solum visum) excentricum, humiliter semiglobosum, fere integrum, quinque-incisum, radiis brevissimis, crassis, subsemirotundis, leniter incurvis, subtus valde squamoso-barbatum, squamis longis, subulatis, brunneolis.

„Sicca ejus exemplaria habeo e Jamaica ad **P. Collinsonum** delata et mihi data“: **Dillenius** l. c.

Marchantia chenopoda **L.**, fide specimine optimo (n. 1723) ad Fusagasuga in Nova Granada a **Lindig** lecto, differt *fronde* angusta, dichotoma, crassa, haud pellucida, dense et longe radiculosa, margine parum undulata et repandula, areolis distinctis, poris minoribus et paucioribus, postice fusco-purpurea, squamis longis; *cephalopodio* longo magisque barbato; *carpocephalo* perfecte semigloboso, distinctius poroso, integerrimo — in lacinulis valde convexis, retusis, crenulatis, rectis vel margine sursum leniter curvatulis, diviso, magis squamoso-barbato, squamis longioribus, fusco-purpureis.

Synonymon **Michelii**, quod a **Dillenio** ad hanc speciem l. c. false ducitur, ad *Grimaldiam androgynam* (**L.**) **Lindb.**, h. e. ad *Gr. dichotomam* **Radd.**, pertinet. Hæc planta mediterranea tamen nullo modo eadem est ac *Marchantia pileo hemisphærico integro triloculari* **Scop.** *Fl. carn.*, 1 ed., p. 119, n. 3 (1760) vel *M. triandra* **Scop.** op. cit., 2 ed., 2, p. 354, n. 1356, tab. 63, fig. 1356, false „1355“ (1772), quæ ob „folia tenuia, rugosa, punctulis prominulis aspera, laciniata, laciniis subrotundis; capitulum viride, verrucosum; calyces femineos in eadem planta nullos, aut non manifestos“ ut et ob locum: „inter Idriam utramque“ sine dubio *Duvalia rupestris* **Nees.** est et *Gr. triandra* (**Scop.**) **Lindb.** nominari debet.

2. **Porella radens** Lindb. n. sp. (*Lichenastrum* n. 34).

Dioica, viridi-luteola, sicca luride viridulo-brunnea et solum in basi luteola loborum nitorem ostendens, ad 3 cm. longa et ad 2 mm. usque lata, irregulariter bipinnata, arcuato-adscendens, sicca apicibus omnibus obtusissimis

ad anticum valde arcuatis, densifolia; *folia* indistincte accrescentia, alterna; *lobus* imbricatus, e caule fere horizontaliter porrectus, convexus, marginibus fere totis, præsertim inferiore, ad posticum curvatis, in sicco tamen apex lobi circum caulem ad posticum latus volutus, ut fiat planta subteres, et margo superior lobi valde ad anticum revolutus, oblique oblongo-ovatus, obtusus, angulo antico auriculatus et obtusus — apiculatus, eodem postico semper rotundato-obtusus, margine toto repando et undulato, ceteroquin integerrimo, raro in margine inferiore dentem subbasilarem vel infra medium gerente; *lobulus* circiter octies minor, erectus, ovato-lingulatus, obliquulus, obtusus, rarius brevissime acutus, antice convexus, margine lenissime repando et undulato, supra angulum posticum robuste tri — unidentato; *cellulæ* rotundæ, angulatæ, bene collenchymaticæ, lævissimæ, e medio decrescentes, mediæ basilares 0,05—0,04 mm., aureæ et inanes, ceteræ chlorophylliferæ, eædem prope et in ipsis marginibus, ubi subquadratæ ut limbum falsum forment, 0,0225—0,0165 mm.; *folia postica* (amphigastria) quam lobulus sesquiplicia, erecto-adpressa, decurrentia, ovato-rotunda, obtusa, mediane et antice saccata, apice vulgo longe subcircinnatim reflexo, marginibus plus minusve reflexis, repandis et undulatis, jam e medio, præsertim tamen in alis decurrentibus irregulariter denseque robuste acutidentatis; *androecia* crebra, luteola, subovato-oblonga, obtusa, structura generis.

P. circinnata **Lindb.** olim (nomen ineptum deleri potest, quum perfecte nudum publicatum).

"Inter muscos Patagonicos*) inveni, adhærentibus hinc inde corticum fragmentis, ut arboribus adnasci dubium esse nequeat": **Dillenius** l. c.

Species pulcherrima, quæ ad omnibus aliis nobis notis optime diversa est margine superiore loborum in statu sicco ad anticum valde revoluto, ut planta sicca fere radulæ instar asperrima fiat et ideo habitum valde peculiarem recipiat, lobis siccis basi luteo-nitidis, de cetero fuscis et omnino opacis, qua causa bicoloribus etc.

Porella semiteres **Lindb.** (Madotheca semiteres **L. G.** in **G. L. N.** Syn. Hep., fasc. 5, p. 735, n. 34 b: 1847), ex Huatusco in Mexico (**Fr. Liebmann**), primo visu distinguitur his notis: *planta* major, sicca tota nitidula, margo superior loborum in sicco haud reflexus, sed imbricato-adpressus, ut planta lævis fiat; *lobi* magis dissiti, marginibus fere plani et integerrimi, nec repandi nec undulati; *lobulus* multo major, elliptico-oblongus, antice concaviusculus, margine subplanus et integerrimus; *folia postica* ovato-elliptica, integerrima, ubique in margine conformiter revoluta; *cellulæ* dimidium majores,

---

*) Rectissime **Arnott** et **Hooker** in op. cit. p. 88 animadvertunt: „*There appears to us to be a mistake in regard to the station of certain of the Mosses, given as natives of* „Patagonia": *the species so marked being in several instances known to be inhabitants of North America*". Quibus verbis addere volumus, nullam inter species s. d. patagonicas **Dillenii** esse, quæ non occidentali-indica vel mexicana vel centrali-americana putanda sit.

multo rigidiores et incrassatæ, etc. — *P. gracilenta* **Lindb.** (Madotheca gracilenta **Tayl.** in **Hook.** Lond. Journ. Bot., 5, p. 381, n. 6: 1846), secundum specimen archetypum e Concepcion in Chile (**Cuming** n. 152), multo minus affinis est et statim diversa: *planta* major, sicca teretior et distincte nitida, loborum margo superior in sicco imbricato-adpressus; *lobus* erecto-patens, multo magis convexus, integerrimus, etc. Ex hac specie secernere non possumus *M. recurvam* **Tayl.** l. c. e Calchaqui in prov. Salta Argentiniæ, cujus frustulum minutum tamen solum possidemus.

Male plantam **Dillenii** cum *Frullania magellanica* (**Spreng.**) **Nees.**, ad fretum magalhanicum a **G. Forster** detecta, commutaverunt cll. **Sprengel**, **Schwægrichen** et **Weber** filius.

3. **Jungermania riparia Tayl.** var. **elongata Lindb.** (*Lichenastrum* n. 8).

Dioica, ad 2,5 cm. usque longa, simplex, apice tamen sæpissime bi- vel trifurca, arcuata, superne loriformi-attenuata, hic illic rhizinas tenerrimas incolores gerens; *folia* remotissima, decrescentia, in apice caulis minima, divaricata, oblique et succube affixa, vix decurrentia, rotundo-obovata, media distincte saccatula, undulata, apice plus minusve squarrosula, repanda, retusa vel interdum distincte emarginatula, margine toto plano et integerrimo; *cellulæ* minutæ, uniformes, rotundæ, angulatæ, laxæ, vix incrassatæ, spatiis trigonis nullis; *folia postica* nulla; *antheridia* terna — singula, sine paraphysibus.

„Refert **Bobartus** se a Dn. **Stevens** e stagno Dartmore in Cornubia habuisse; at Dartmore est ericetum elatum paludosum Comitatus Devoniensis": **Dillenius** l. c. In Horto sicco **Buddlei** vol. 2, fol. 17, n. 11 adest eadem archetypa e fonte S. Winifridæ.

4. **Schistophyllum acacioides (L.) LaPyl.** (*Hypnum* n. 4).

Dioica ?, suberecta, strictiuscula, simplex vel inordinate parceque ramosa, ad 3 cm. alta et 2 mm. lata, 35—50juga, linearis, obtusiuscula, ob apices foliorum sursum leniter curvatos antice concaviuscula, sicca tamen sat profunde concava, valde densifolia; *folia* inferiora dissoluta, cetera luteo-brunneola, sicca brunneo-fusca, sat pellucida, lenissime antice concava, postice convexula, patentia, parum obliqua, oblongo-linearia, breviter acutiuscula, toto ambitu conformiter parum, apice tamen distinctius denticulato-serrulata, nullibi limbata, ad 0,6 longitudinis vaginantia, alis vaginantibus fere æquiter magnis et latis, lamina inferior e medio folii ad basim versus sensim et rectilineatim angustata, ad infimam basim rotundato-desinens, nervo luteo-ferrugineo, crassiusculo, in apicem dissoluto; *cellulæ* e nervo ad margines sensim decrescentes, minutæ, 0,01—0,008 mm. latæ, regulariter hexagonæ, planiusculæ et lævissimæ, bene incrassatæ; „*setæ* et in caule et in ramis terminales, brevissimæ, fuscæ; *theca* exigua, fusca, subrotunda, urceolata; cetera desunt" (**Dillenius**).

Hypnum acacioides L. Sp. pl., 1 ed., 2, p. 1123, n. 5 (1753).
Fissidens acacioides Brid. Muscol. rec., 2, P. 1, p. 147, n. 121 (1798); Bryol. univ., 2, p. 705, n. 20 (1827). C.-M. Synops., 1, p. 71 (1848).
Hypnum asplenioides (non „Dicks.") Turn. in Trans. L. Soc., 7, p. 113, n. 4 (1804).
Dicranum osmundoides Turn. Musc. hib. spic., p. 55, n. 3, p.p. (1804).
Schistophyllum acacioides LaPyl. in Desv. Journ. Bot., 4, p. 154, n. 10, tab. 35, fig. 7 (1814).
Dicranum bryoides var. *osmundoides* A. H. in Hook. Journ. Bot., 1, p. 90, n. 4 (1834).
Fissidens osmundoides var. β. *microcarpus* Wils. Bryol. brit., p. 305, p.p. (1855).

„Inter muscos e Patagonia delatos inveni. Videbatur arboribus adnasci, cum quibusdam exemplaribus ad basim subduri quid, velut e cortice avulsum, adhæreret." Dillenius l. c.

Schistophyllum brachypus Lindb. (Fissidens brachypus Mitt. in Journ. L. Soc., 12, p. 590, n. 24: 1869) est planta prostrata, magis densifolia, foliis divaricato-patentibus, obtusis, alis vaginantibus limbatis et robustiuscule serratis, nervo crassiore, subcontinuo, cellulis 0,0125 mm., perichætiis axillaribus etc. — *Sch. osmundoides* (Sw.) LaPyl. cum planta descripta tamen nil commune possidet.

5. **Helicodontium pendulum** (Brid.) Lindb. (*Hypnum* n. 67).

Autoica, dense et intricate cæspitosa, viridulo-lutea, sicca fuscescenti-lurida et non nitida, ad 5 cm. longa et 1,25 mm. lata, leniter complanata; *caulis* prostratus, tenuis, rigidiusculus, viridi-luteolus, haud radiculosus, dense irregulariterque iterum iterumque ramosus, ramis quoque prostratis, sat remotifolius; *folia* sat pellucida, præsertim in statu sicco sursum leniter curvata, vix decurrentia, fere divaricato-patentia, subplana sed ad nervum indistincte carinata, margine ubique plano et, basi excepta, tenuiter denseque præsertim ad apicem serrulata, nervo crasso, luteo, longe infra apicem dissoluto et in dorso non spinoso-excurrente; *f. caulina* fere perfecte symmetrica, e basi angustiore sensim ovato-oblonga, brevissime acutiuscula, apice summo obtuso; *f. ramea* remotiora et non nihil asymmetrica, ovato-oblonga vel oblonga, plus minusve rotundato-obtusa, nervo breviore; *cellulæ* sat parvæ, planæ et lævissimæ, bene luteo-incrassatæ, a contentu corrugato impletæ, eædem basilares numerosissimæ, quadratæ et in seriebus longitudinalibus positæ, superiores irregulariter oblongo-rhombeæ, summæ rhombeæ; *inflorescentiæ* numerosæ, et in ipso caule et in ramis robustioribus sine ordine axillari-laterales, pallidæ; *androecia* fere globosa, bracteis convolutis et saccatulo-concavis, subrotundis, acuminatis, apice vix serrulatis, enervibus; antheridia circiter 12, magna, cucumerina, subsessilia, paraphysibus numerosioribus et longioribus, acutiusculis, flavis; *perichætii* bracteæ patenti-erectæ, strictæ, e basi laxa lateque ovata abruptius subulatæ, subula acutiuscula, basintegerrima, de cetero dense acuteque serratæ, serraturis recurvatulis, exteiriores enerves, interiores nervo crassiusculo, luteo et in parte superiore su-

bulæ desinente ornatæ; pistillidia 6—9, paraphysibus numerosioribus et longioribus, acutiusculis, flavis; „*seta* nigricans; *theca* parva,. nigra, nutans vel pendula, a tenui annulo et ciliis exilibus cincta; *operculum* e latiuscula basi in cuspidem exilem albidam, sursum flexam desinens" (**Dillenius**).

Isothecium pendulum **Brid.** Bryol. univ., 2, suppl. p. 765, n. 37 (1827).
Hypnum (Rigodium) pendulum **C.-M.** Synops., 2, p. 467, n. 432 (1851).
H. (Rhynchostegium) pendulum **Mitt.** in Journ. L. Soc., 12, p. 555, n. 26 (1869).
Rhynchostegium pendulum **Sauerb.** in **Jæg.** Adumbr. fl. musc., 2, p. 440, n. 68 (1878).

„Inter muscos arboreos e Patagonia delatos inveni": **Dillenius** l. c.

Ab omnibus congeneribus toto coelo diversa foliis suis in plano leniter dispositis, sursum curvatulis, brevibus, latis et plus minusve obtusis — rotundato-obtusis, ut nulli vere affinis sit; quoad formam et structuram folii *Helicodontium capillare* (**Sw.**) **Jæg.** haud male in memoriam refert. — Fructum non obtinuisse valde dolemus!

6. **Neckera (Leiophyllum) Dillenii** **Lindb.** (*Sphagnum* n. 7).

Dioica, ad 9 cm. longa et 5 mm. lata, pallido-virens, nitida, plano-compressa, linearis, irregulariter patenti-divaricate pinnata, ramis inferioribus nonnullis denuo ramulosis, apicibus obtusissimis, vulgo sensim pauloque angustioribus; *caulis* leniter arcuato-adscendens, brunneolo-flavus, densifolius, nec paraphylla nec radiculas gerens; *folia* pellucida, ad utrumque latus biseriata, ad 2 mm. longa et 1,25 mm. supra basim lata, oblique affixa, non decurrentia, patenti-divaricata, plana, interdum sat distincte secunda, sicca immutata, obliqua, rectangulari-ovata, obtusissima, brevissime apiculata, margine superiore plano, inferne optime rotundato, eodem inferiore ad medium usque vel altius reflexo, præcipue in apice dense simpliciter serrulata, nervo tenui, sæpissime bifurco et brevi, rarius simplici et tertiam partem laminæ percurrente; *cellulæ* parum incrassatæ, inter se non porosæ, lævissimæ, planæ, alares nullæ, infimæ ad 0,04 mm. longæ et 0,0165 mm. latæ, subrectangulares, superiores ad 0,065 mm. longæ et 0,0125 mm. latæ, prosenchymaticæ, summæ ad 0,025 mm. longæ et 0,0165 mm. latæ, regulariter rhombeæ; *perichætia* 4 mm. longa, pauca, inter utrasque series foliorum fixa, ad latus posticum vergentia et e caule fere divaricata; *bracteæ* eorum 12, vaginanti-convolutæ, ad os thecale porrectæ, luteæ, nitidæ, estriatæ, lævissimæ, enerves, abrupte, longe acuteque apiculatæ, apiculo canaliculato et indistincte serrulato, de cetero margine integerrimo et plano, exteriores obovato-oblongæ, apiculo squarrosulo, interiores oblongæ, apiculo erecto et stricto; cellulæ basilares rectangulares, ceteræ omnes prosenchymaticæ; *vaginula* 1,25 mm. alta, brunneolo-lutea, pistillidia circiter 16 et paraphyses copiosiores pauloque longiores, luteas, filiformes, uniseriatim cellulosas, acutiusculas et lævissimas gerens; *seta* 1,5 mm. alta, gracilis, lutea, lævissima; *theca* 1,5 mm. alta et 1 mm. crassa, lepto-

dermis, eplicata, brunneolo-pallida, hyalina, sicca brunnea et non nitida, abrupte ovata, cellulis exothecii variis, plerisque quadratis — rectangularibus, parum incrassatis, lævissimis, stomatibus nullis; *peristomium* duplex, papillulosum: dentes exostomii 16, lutei, dolabriformes, acuti, dense trabeculati; processus endostomii e membrana coronali humillima 16, altitudine dentium, pallidi, angustissimi, lineares, acuti, crassius articulati et in linea mediana jam e basi tenerrimi, marginibus tamen crassis et inflexis, ut processus e facie interna carinatulus fiat, cilia nulla; *spori* minuti, luteoli, globosi, papillulosi; *calyptra* (junior solum visa) lutea, eplicata, dense ramentifera, ramenta quam paraphyses longiora, crassiora, magis articulata et incrassata, lævissima. — Cetera nobis desunt.

Neckera patagonica **Brid.** Muscol. rec., 2, P. 2, p. 4, n. 183 (1801).

Pilotrichum patagonicum **Palis.** Prodr., p. 83 (1805).

Neckera glabella **Sw.** Fl. Ind. occid., 3, p. 1782, p.p. (1806). **Brid.** Sp. musc., 2, p. 25, p. p, (1812); Bryol. univ., 2, p. 242, n. 4, p.p. (1827). **Schwægr.** (**Hedw.**) Suppl. 1, P. 2, p. 145, n. 4, p.p. (1816). **A. H.** in **Hook.** Journ. Bot., 1, p. 89, n. 7 (1834).

Hypnum (Neckera) patagonicum **Poir.** (**Lam.**) Encycl. bot., suppl. 3, p. 104, n. 169 (1813).

„E sarcina muscorum, e Patagonia delatorum, plura hujus deprompsi exemplaria. Musci, quibus permixta erat hæc planta, ex arboris truncis avulsi erant.“ **Dillenius** l. c.

Secundum specimen archetypum *Neckera glabella* (**Sw.**) **Sw.** optime differt his notis: *planta* robustior et rigidior, aureo-flava magisque nitida, irregulariter parum ramosa nec pinnata; *folia* ad 3,5 mm. longa et 1 mm. lata, obliquiora, lingulata et curvata (cultriformia), margine superiore inferne parum rotundato, robustius apiculata, ad apicem robustiuscule duplicato-serrata, nervo tenuiore solam sextam partem folii percurrente; *cellulæ* valde incrassatæ et inferiores inter se porosæ, infimæ ad 0,05 mm. longæ et 0,0165 mm. latæ, superiores ad 0,1 mm. longæ et 0,0165 mm. latæ, summæ ad 0,025 mm. longæ et 0,0165 mm. latæ parumque regulariter rhombeæ; *fructus* ignotus.

In hac *N. Dillenii* ut in numerosis aliis Neckeraceis folia sunt quadrifaria tali modo, ut in utroque latere caulis duas series forment, quarum altera antica, altera postica; ad basim folii unilateraliter reflexus margo est, in serie antica posticus margo, in serie postica anticus margo, ut inter se obviam mutuoque folia utriusque seriei in eodem latere caulis flectant.

Ill. **Swartz** in suo *Prodromo* (1788) fructum *Hypni glabelli* non memorat, sed in *Flora Indiæ occidentalis* l. c. (1806) his incertis verbis: „capsulis lateralibus, setis inclusis; setæ intra perichætium, capsulæ exsertæ; fructus perfectos observare non licuit.“ Qua causa nobis videtur verisimile in hoc opere fructum *Neckeræ Dillenii* nec *N. glabellæ*, ibi ab auctore confusarum, descriptum esse. Partes fructificationis hujus speciminibus in herbario **Swartzii** omnino desunt et ignotæ omnibus aliis muscologicis quoque ad hunc diem restant.

Denominationem *N. patagonicæ* rejicimus, quum certissime species in media America detecta et ad hoc male, ut vix recogniscibiliter, a **Bridel** l. c. descripta sit.

7. **Leptodon Dillenii Lindb.** n. sp. (*Hypnum* n. 69, „ex Patagonia").

Autoica, viridi-luteola, inferne lurido-expallida, sicca nitidula; *caulis* repens, subaphyllus, a radiculis fusco-purpureis sat dense obsitus; rami primarii ad 5 cm. alti et 1,5 mm. crassi, inferne stoloniferi, erecti, leniter arcuato-adscendentes, remote et subpinnatim ramulosi, ramulis ad 1,5 cm. longis, in eodem plano positis, patenti-divaricatis, strictis, superne angustioribus, omnes rami et ramuli densissime tereti-foliati; *folia* pellucida, patentia, sicca imbricato-erecta et plicata, præsertim ad apicem fragilia, e basi breviter decurrente ovata, apice abrupte acuminata, acumine stricto, acuto, serrulato, canaliculato, sat profunde concava et in medio inferiore indistincte biplicata, marginibus ad acumen usque late reflexis, integerrimis, nervo tenui, viridulo, vulgo bifurco et ad 1/5 folii percurrente, raro simplici et ultra medium folii producto, lævissimo; *cellulæ* angulares numerosissimæ, parvæ, quadratæ, ceteræ elliptico-rhombeæ, omnes bene incrassatæ, chlorophylliferæ et lævissimæ; *inflorescentiæ* mixtæ et laterales in ramis primariis, copiosæ; *perichætii* bracteæ circiter 16, erectæ, substrictæ, exceptis infimis apice parum recurvatis, basim thecæ apice suo non attingentes, fragiles, luteolæ, nitidæ, semivaginantes, oblongæ, abruptius, intimæ tamen subsensim longe et angustissime, ut fere piliformiter attenuatæ, integerrimæ, non plicatæ, enerves, cellulæ earum eisdem foliaribus similes; *vaginula* 1 mm. alta, brunnea, subcylindrica, numerosa pistillidia sterilia et copiosas paraphyses longissimas, erectas, strictas et inter bracteas intimas, quibus breviores, prominentes, ab una serie cellularum dense articulatas, lævissimas, gerens; *seta* 4 mm. alta, luteola, ad latus posticum leniter curvata, crassiuscula, teres sed sicca angulata et vix torta, lævissima; *theca* 2 mm. alta et 0,75 mm. crassa, sensim in setam abiens, ovato-cylindrica, ad posticum curvatula et ideo nonnihil asymmetrica, ore angustiore, non plicata vel jugata, brunneola, sicca nitidiuscula, sat leptodermis, cellulis exothecii conformiter et parum incrassatis, lævissimis, valde variis, plerisque tamen rectangularibus et lenissime curvatis stomatibus nullis; *peristomium* ob ætatem rudimentarium; *spori* minuti, brunneo-lutei, sublævissimi. — *Androecia* parva, ovata, acutiuscula; *bracteæ* subconvolutæ, concavæ, rotundo-ovatæ, breviter acute acuminatæ, integerrimæ, enerves, pellucidæ; *antheridia* circiter 9, elongate cucumerina, stipitata, brunneola, breviora quam paraphyses fere ejusdem numeri, lineari-filiformes, acutiusculæ, ab una serie cellularum ædificatæ. — Cetera desunt.

„Inveni plurima ejus exemplaria in sarcina muscorum ex Patagonia delatorum": **Dillenius** l. c.

Proxima species nobis est *Leptodon floridanus* **Lindb.** n. sp., cujus specimina, in Florida a Dre **A. W. Chapman** lecta, sub nomine *L. trichomitrii* olim accepimus et quæ diversa est his notis: planta duplo crassior sed brevior, magis arcuata, dense ramosa, ramis patentibus, seta substricta, theca duplo

minor, perfecte symmetrica etc. Ad hanc novam stirpem melius quadrare nobis videtur icon „*L. trichomitrii*“ in **Sull.** Icon. musc., 1, tab. 71 (1864), quam ad verum *L. trichomitrion* (**Hedw.**) **Mohr.**, nobis judicantibus et ex numerosis exemplaribus hujus in herbario nostro præsentibus vel in **Aust.** Musc. appal., 2, n. 254, **Drumm.** collect. secund. n. 92, **S. L.** Musc. bor.-amer., 2 ed., n. 352, et in **Sull.** Musc. allegh., 1, n. 88, datis, et ex iconibus archetypis **Dillenii** et **Hedwigii**. *L. floridanus*, quem alio loco fuse describere in mente nostra est, tali modo bene distinguitur e vero *L. trichomitrio*: planta robustior, foliis latioribus ut ovatis, abrupte acuminatis, cellulis majoribus et præcipue latioribus, magis incrassatis et inter se porosis, setis longis, fere cum caule parallelis, nec ex eo patentibus, theca magna, ovato-cylindrica etc.

8. **Meteorium revolutum** **Lindb.** n. sp. (*Hypnum* n. 74).

„Cauliculis repit tres et quatuor uncias longis, rigidis, nigris, filo crassioribus, e quibus surculi enascuntur, ramos emittentes semunciales crebros, dense dispositos, foliis creberrimis vix visibilibus, dilute viridibus, undique vestitos“ (**Sloane**, Voyage 1); *folia* non seriata, patentia, undulata, solum parum canaliculata, ovata, sensim acutissima, marginibus superne densissime tenuiter serrulata, nervo crasso, ultra medium folii producto; *cellulæ* alares numerosissimæ, minutæ, ovales, ceteræ obscuræ, rhombeæ, densissime papillulosæ. — Cetera desunt.

Muscus terrestris repens major, ramulis circa extremitates conglomeratis, foliolis multis et minimis capillaceis, caulem occultantibus **Sloan.** Catal. pl. Jamaic., p. 12 (1696); Voyage, 1, p. 68, n. 19, tab. 25, fig. 2 (1707).

Plantam sterilem in insula Jamaica detexit **H. Sloane.**

Notis supra datis e *M. nigrescenti* (**Sw.**) **Mitt.** diversa videtur; an satis? Frustulum solum minimum illius possidemus.

Genera Dillenii.

Index.

I. Hepaticæ.

II. Sphagna.

III. Musci veri.

A. Acrocarpi.

B. Pleurocarpi.

Professor Neovius's af honom sjelf meddelade lefnadsteckning är af följande ordalydelse:

EDUARD RUDOLF NEOVIUS är född den 14 November 1851 i Fredrikshamn. Föräldrar: Öfversten Eduard Neovius och hans maka Elise f. Krogius.

Efter genomgången fullständig kurs vid Finska Kadettkåren blifvit befordrad till fänrik vid Lifgardets Wolhynska regemente den 19 Juli 1869; för enskilda angelägenheter erhållit afsked såsom underlöjtnant den 13 Juli 1871; idkat studier vid polytekniska skolan i Zürich åren 1871—1874 samt studier i matematik vid polytekniska skolan i Dresden 1874—1875, vid matematiska afdelningen af polytekniska skolan i Zürich 1875—1876 äfvensom å sistnämnda ort 1879; af Kejserliga Senaten erhållit ett stipendium af 2000 mark i Oktober 1871; blifvit förordnad att såsom lärare på extra ordinarie stat tjenstgöra vid polytekniska skolan i Helsingfors den 1 September 1876 och utnämnd till yngre ordinarie lärare vid polytekniska institutet i Finland den 1 Juli 1879 samt tillika förestått en del af läraretjensten i fysik vid samma institut från sistnämnda tid; aflagt filosofie kandidat examen den 14 Februari 1880; af Kejserliga Senaten i April månad 1881 utsetts till ledamot i en komité för afgifvande af utlåtande om Bogskärs under byggnad varande fyrbåk;

efter att från trycket hafva utgifvit ett specimen med titel „Kurvor af tredje och fjerde graden betraktade såsom alster af tvänne projektiviska involutioner", den 9 Maj 1881 aflagt filosofie licentiatexamen;

utnämnts till docent i geometri vid Kejserliga Alexanders Universitetet den 24 Juni 1881;

förordnats att förestå lediga professuren i matematik den 21 September 1881;

efter att hafva från trycket utgifvit och försvarat ett specimen med titel „Bestimmung zweier speciellen periodischen Minimalflächen auf welchen unendlich viele gerade Linien und unendlich viele ebene geodätische Linien liegen", den 12 Juli 1883 af Hans Kejserliga Majestät i nåder utnämnts till professor i matematik vid Kejserliga Alexanders Universitetet.

Det föredrag hvarmed Professoren Neovius kommer att tillträda sitt embete och hvilket hålles i Universitetets Solennitetssal kommer att behandla: *Undersökningarna om cirkelns qvadratur.*

